Enry Arthur Jones

Els Hipocrites

Comedia en quatre actes

TRADUCCIÓ DEL INGLÉS PER
ALEXANDRE P. MARISTANY
: Y SALVADOR VILAREGUT :

Els Hipocrites

Henry Arthur Jones

Els Hipocrites

Comedia en quatre actes

Traduhida directament del inglés per

Alexandre P. Maristany y Salvador Vilaregut

BARTOMEU BAXARÍAS
EDITOR : : Alt Sant Pere, 17
BARCELONA : : : : : 1912

PERSONES

SIR JOHN PLUGENET.

EL SENYOR WILMORE, primer hisendat de Weybury.

LLEONART WILMORE, el seu fill.

EL SENYOR VIVEASH, advocat y administrador de l'hisenda dels Wilmore

EL REVERENT EVERARD DAUBENY, rector de Weybury

EL DOCTOR BLANEY.

EL REVERENT EDGARD LINNELL, vicari de Weybury.

GOODYER, criat dels Wilmore.

LA SENYORA WILMORE.

HELENA PLUGENET.

LA SENYORA LINNELL.

LA SENYORA BLANEY.

RAQUEL NEVE.

PATTY, minyona dels Linnell.

L'acció té lloch al poble de Weybury (Inglaterra).
Epoca, actual.

Aquesta obra va estrenar-se en llengua catalana 'l vespre del 9 de Janer de 1909, en el Teatre Principal, amb el següent repartiment:

Senyora Wilmore, D.ª María Morera; *Raquel Neve*, D.ª Marguerida Xirgu; *Helena Plugenet*, D.ª Angela Balestroni; *Senyora Blaney*, D.ª Enriqueta Guerra; *Senyora Linnell*, D.ª Pilar Castejón; *Patty*, D.ª Gertrudis Palmada; *Reverent Edgard Linnell*, D. Enrich Giménez; *Senyor Viveash*, D. Enrich Guitart; *Lleonart Wilmore*, D. Manuel Ballart; *Sir John Plugenet*, D. Enrich Vinyals; *Reverent Everard Daubeny*, D. Ferran Bozzo; *Senyor Wilmore*, don Pascassi Mas; *Doctor Blaney*, D. Joan Munt; *Goodyer*, D. Josep Roca.

Director, D. Enrich Giménez.

ACTE PRIMER

Sala de confiança de la senyora Wilmore, en la seva casa payral de Weybury. Habitació alegra y ben amoblada, d'una antiga casa de camp inglesa. Porta al fons. Un gran sofà a l' esquerra de là porta. Un balcó a l' esquerra que dóna al jardí. Piano aprop del balcó. Porta a la dreta. Antiga xemeneya, encesa Silló aprop de la xemenya. Taula, cadires, alfombra, llums elèctrichs, apagats. Són les quatre de la tarde d'un dia de tardor.

A l' alçar-se el teló la senyora Wilmore està asseguda vora la taula, parlant amb la senyora Linnell, qu' està dreta al devant d'ella. La primera es una senyora de 45 anys, ben conservada, ben vestida, amb cert atractiu en sa expressió y maneres. La segona, una dona jove, alegra, simpàtica. Va molt neta, però vestida modestament.

Senyora Vilmore. An el meu marit el té molt contrariat la conducta del senyor Linnell, creguim.

Senyora Linnell. Sí que'm sab greu.

Senyora Vilmore. Filla meva, deu fer cosa d'un any que'l seu marit es vicari de Weybury, y durant tot aquest temps pot ben dirse que de la parroquia no'ns han vingut més que disgustos.

Senyora Linnell. S'havíen de reformar tantes coses!

Senyora Vilmore. Es clar que sí. Y tots sabèm apreciar la constancia y el valor que suposa'l voler empendre certes reformes. Però quan tot això's converteix en molestia, ja compendrà que aleshores...

Senyora Linnell. Què vol dir?

Senyora Vilmore. Vull dir que may sabèm quina nova reforma porta de cap. Y això molesta, francament!

Senyora Linnell. El meu marit no més ha reformat lo necessari: rès més.

Senyora Vilmore. Han de pensar una mica més en que tenen dos fills, y en que'l benefici es magre.

Senyora Linnell. Cent vint lliures cada any.

Senyora Vilmore. Y vostè's pensa que amb això un ja's pot permetre'l luxe de fer y desfer les coses? Creguim, vagi-se'n a casa seva y provi de convèncer al seu marit que's deixi de reformes que no tenen cap fi pràctich. Es un luxe una mica car, per un home de la seva posició, aquest deliri de voler reformar-ho tot!

Senyora Linnell. Ja l'hi diré.

Senyora Vilmore. Y... una altra cosa: ara que al senyor Daubeny se l'indica per degà de Gilminster...

(Entra en Goodyer, el criat.)

Goodyer. *(Anunciant.)* El senyor Viveash.

(Entra'l senyor Viveash, un home genial, astut, d'uns 50 anys. Cara inteligent, cínica, amb cert ayre de bon home. Ses maneres, modo de vestir y cultura, són superiors a les d'un advocat de poble.)

Viveash. (*saludant amb molta amabilitat a la senyora Wilmore.*) Còm anèm?

Senyora Vilmore. (*Encaixant.*) Què tal?

Viveash. (*A la senyora Linnell.*) Y vostè còm segueix?

Senyora Linnell. Per ara molt bé. Y vostè?

Viveash. Y el seu marit? Ja deu portar de cap alguna nova entremaliadura, eh?

Senyora Linnell. Entremaliadura?

Viveash. Si 'l seu marit va seguint per aquest camí, en progressió ascendent, lo qu' es als pobres pecadors com jo se'ns farà impossible la vida en aquestes terres.

Senyora Vilmore. (*A la senyora Linnell.*) Ho sent?

Senyora Linnell. Ja ho he sentit, ja.

Senyora Vilmore. Donchs ja ho sab. Fins a més veure. (*Allargant-li la mà.*)

(La senyora Linnell se'n va En Viveash s'acosta amb molta franquesa a la senyora Wilmore. Se veu que, ademés de advocat, es antich amich de la casa.)

Viveash. Que han sapigut rès del baró?

Senyora Wilmore. Sí: hem rebut un cablegrama de Sueç. Arribarà la setmana entrant. Y com que se n'ha de tornar a la India abans de Nadal, en Lleonart y l'Helena 's casaràn així que sigui aquí.

Viveash. Molt ben pensat. Divinament! May n'he sigut partidari, jo, de prometatjes llargs. Y la qüestió del nom còm està?

Senyora Vilmore. El baró insisteix en que'l meu fill prengui 'l nom dels Plugenet, així que's casi.

Viveash. Si's té en compte la manera realment esplèndida amb que'ls Plugenet s'han portat, tant amb ell com amb vostès, no'm sembla pas una gran exigencia.

Senyora Vilmore. Es clar que no. Però 'l meu fill es el meu fill, el meu únich fill, y deixar de portar el nom del seu pare, francament, es denigrant. Però, què hi farèm! Allà hi hà molts diners! Són nobles! Y no li anirà pas malament, al meu fill, el títol de barò.

Viveash. Al contrari!

Senyora Vilmore. Quan Sir John se'n va haver d'anar a la India, va veures precisat a deixar l'Helena a càrrech d'algú. Y com que jo era una de les amigues més antigues...

Viveash. No la podía pas deixar en millors mans!

Senyora Vilmore. En Lleonart era a montanya, a les obres de construcció del ferrocarril. Quan va tornar, va succehir lo que era natural que succehís: en Lleonart va enamorar-se de l'Helena y l'Helena va enamorar-se de'n Lleonart.

Viveash. Es clar! Rès més natural, naturalíssim, y sobre tot, altament satisfactori per tothom. Y ara déixim dir lo de sempre: vostè té un talent extraordinari. Permeti-m que li fasi 'l degut acatament.

Senyora Vilmore. Vostè'm té en mal concepte. Vol suposar, amb lo que diu que jo hi tinch la mà trencada en fer casaments y...

Viveash. No, perquè totes les bones mares li tenen la mà trencada en aquesta mena d' assumptes.

Senyora Vilmore. En el cas de que parlèm, li asseguro que tot ha sigut pura casualitat. Ha sortit així perquè sí, y tots ens en hem de donar mutuament l'enhorabona. Ay, Deu meu! Quan jo penso que sis mesos enrera no teníem allò que se'n diu ni un penich, carregats d'hipoteques, en Lleonart trevallant d'enginyer, amb unes quantes centes lliures de sou a l'any, sense pervenir, sense rès! Y pensar que ara...

Viveash. Sí; el cambi no ha pogut ser més sobtat. Hem tornat tots de mort a vida. No sab pas vostè lo que'm va costar renovar les hipoteques.

Senyora Vilmore. Però, ho ha conseguit a la fi?

Viveash. Sacrificant un bon troçet de la meva propietat particular, però ho he conseguit.

Senyora Vilmore. Oh! Que n'es de bo vostè!

Viveash. Ademés, com que l'administrador de can Plugenet ja es un xich vell, espero que, quan se mori, vostès ja'm recomanaràn amb tota eficacia al baró y...

Senyora Vilmore. Ja ho crech, senyor Viveash! No caldría sinó!

(Entran l'Helena y en Lleonart. Ella es alta, prima, d'ayre distingit, d'uns vint anys somniadora, espiritual. El es un tipu d'inglès corrent, d'uns vinticinch anys. Vénen tots dos vestits de carrer.)

Viveash. *(Encaixant.)* Còm estàn?

Helena. Què tal?

Viveash. Amich Lleonart!

Lleonart. Què diu de nou el senyor Viveash?

Viveash. Quan tinguin mitja horeta per escoltar-me....

Helena. Ah! Per la qüestió dels capítols matrimonials?

Viveash. Això mateix.

Helena. Faci-ho tot tal com desitgi en Lleonart. Per la meva part no més li encarrego una clàusula que digui que'l jardinet que hi hà en un reconet de la meva ànima 'm pertany tant sols a mi exclussivament. Sempre meu y sempre lliure!

Viveash. A mí'm sembla que aquest reconet de que vostè parla s'ha de guardar pel senyor rector.

Helena. No, de cap de les maneres!

Viveash. Donchs, pel vicari senyor Linnell, en cas de que sigui el seu director espiritual.

Helena. El senyor Linnell se'l mereixería més que un altre, perque es un home franch, plè de sinceritat.

Viveash. Potser una mica massa! Y dich això perque està fent una veritable revolució en el poble. Jo no sé pas ahont anirèm a parar!

Helena. Ah! No sé per què tothom li té manía!

Senyora Wilmore. Helena, suposo que ja deus haver mudat d'opinió respecte la forma en que ha de celebrarse'l casament.

Helena. No, senyora; el meu casament s'ha de celebrar sense cap pompa. Vull casarme a la capella de casa meva y'm casarà'l senyor Linnell.

Senyora Wilmore. Y per què'l senyor Linnell?

Helena. Perquè es un sacerdot modest, senzill y altament simpàtich.

Senyora Wilmore. Què hi has parlat alguna vegada?

Helena. Sí, ahir vespre. Va promètrem que 'm casaría. (*Gest de contrarietat de la senyora Wilmore*). No s'enfadi, senyora Wilmore. (*Va a ferli un petó*). El meu casament es un dels majors aconteixements de la meva historia, y per això trobo qu'es molt natural que, en lo possible, tot se fassi a gust meu.

Senyora Wilmore. Es molt natural, filla meva; molt natural, però jo'm pensava...

Helena. Vostè's pensava que fóra una cerimonia d'aquestes qu'esvaloten y fan soroll; que se celebraría a Londres, veritat? Ah! No, no. Què'n faría jo de les meves pobres flors? Totes s'esfullaríen!

Senyora Wilmore. De quines flors parles?

Helena. De les que jo cuydo en el meu jardinet.

Lleonart. Un día d'aquests vull anarhi a donar un tom per aquest jardinet.

Helena. No, encara no. Tampoch les veuríes. (*Mirant per la finestra*). Si vols arribar al castell per veure la posta de sol, no'ns podèm entretenir. Anèm? (*Se'n va*).

Lleonart. (*A la seva mare, apart, amb pena*). Quína llàstima que no sigui més bò de lo que realment soch!

Senyora Wilmore. (*Apart, al seu fill*). Això no vull que ho diguis! Y ara? Serías capàs de desfer el casament, per això no més?

Lleonart. Es clar que no! L'estimo massa! Però confesso qu'es massa bona per mí.

Senyora Wilmore. Una mare no pot creure may que al mon pugui haverhi una dona massa bona pel seu fill. Les mares sempre somníen en princeses encantades per nores. (*Li haurá fet petons amb gran carinyo. En Lleonart se'n va*). Quina mare no estaría orgullosa d'un fill com aquest? (*Anant a la finestra y contemplant al seu fill. Pausa*).

Viveash. Un cop casat ja no'ns donarà cap més disgust.

Senyora Wilmore. Allò que se'n diu disgust, no'ns en ha donat cap encara.

Viveash. Hm!

Seuyora Wilmore. En Lleonart ha fet lo mateix que'ls altres. Coses de joves, veliaquí.

Viveash. Recordis que alguna vegada...

Senyora Wilmore. Bé, sí; però, a què vé ara retreure tot això? Lo passat, passat!

Viveash. Té rahó. Ara com ara la nostra missió es la de felicitarnos mutualment per l'èxit complert de la nostra comedieta. Repich general de campanes anunciant la boda als quatre vents! Festes populars, balls, fochs artificials y... teló!

Senyora Wilmore. Ni més ni menos. Y quan jo, al arribar al mes entrant, vegi agenollats al devant de l'altar en Lleonart y l'Helena, ja'm semblarà qu'he sortit del pas més difícil de tota la meva vida. Y aleshores a reposar y a viure felissos!

Viveash. S'equivoca, Carlota. Aleshores a trevallar nit y día amb el fí de recobrar totes aquestes proprietats per en Lleonart. No li sembla?

Senyora Wilmore. Vostè es un cínich, senyor Viveash!

(Entra en Goodyer, introduhint al reverent Everard Daubeny. Es el rector. Home de uns seixanta anys, gras, plàcid, sempre a punt de fer bacaynes, tranquil y molt indulgent).

Goodyer. (*Anunciant*). El senyor Daubeny!

Daubeny. (*A Wilmore*). Què diu de nou aquesta senyora?

Senyora Wilmore. Per ara, qu'estich perfectament. Y vostè, reverent?

Daubeny. Ah! El senyor Viveash!

Viveash. (*Encaixant, rihent*). Què tal?

Senyora Wilmore. El senyor Viveash sempre'l mateix! Ja ho veu! Rènyil!, crèguim!

Daubeny. Tant si se'n riu com si no se'n riu, senyor Viveash; tant si creu com si no creu en la nostra religió; siga aquésta per vostè bona o dolenta, no'm negarà pas que la base y fonament de tota la nostra societat... Ah! Y a propòsit, senyora Wilmore, moltíssimes gracies per aquell parell de guatlles qu'ha tingut la bondat d'enviarme. La meva dòna no hi veu d'alegría. Hem decidit guardarles pel dinar amb que festejarèm el meu ascens a degà. Si fos tant amable per demanar al cuyner la manera de guisarles!

Senyora Wilmore. Amb molt gust. Això ray! Y quan ens deixa?

Daubeny. D'aquí quinze díes. Y, ja que parlem d'això, el senyor Wilmore ja ha decidit la persona que m'ha de substituir?

Senyora Vilmore. Ho havíem mitj promès an en Linnell, però...

Daubeny. Una mitja promesa no es may un compromís. Ja tremolo no més de pensar que aquesta pobra parroquia hagi de quedar en mans d'aquest jove tant toçut i tan exclussivista!

(Entra'l senyor Wilmore. Va vestit de caçador. Es alt, impetuós, superficial, de caràcter variable. Tipu de l'home moral, amb tots els defectes de la sevɿ classe. Compareix pel fons, cansat y malhumorat. Entrega l'escopeta, el barret y el sarró an en Goodyer.)

Vilmore. Ah! Escolta, Goodyer: fés anar desseguida a casa del senyor Linnell dihentli que l'haig de veure de precís, ara mateix. Apa! Depressa! Que vingui desseguida! Ah! Què tal, Viveash? Còm va això, Daubeny?... Maleït sigui 'l moment que... Jo no sé pas hont anirèm a parar!

Daubeuy. Estich segur que 'l nostre bon amich el vicari Edgard Linnell, ja n'ha fet alguna altra de les seves.

Vilmore. Y no s'equivoca! Y que es de les més grosses! Què 'ls sembla? La tabernota del «Lleó Blau» s'ha de tirar a terra per fer-hi una cervesería y un casino d'esbarjo pels obrers. Y el nostre deliciós senyor Linnell s'ha convertit, tot de sobte, en defensor del projecte! Què me'n diuhen? Com que l'idea ha sortit del seu cap!

Senyora Vilmore. El «Lleó Blau» sempre ha estat un cau de borratxos i de gentota de mal viure. Si al menos l'hagués volgut convertir en un cafè decent! Peró així es pitjor el remei que la malaltía!

Vilmore. No veus que en Pelly el vol per plantar-hi una cervesería! Y, naturalment, no li convé un cafè a la moderna en el mateix districte, per la senzilla rahó que la competencia fóra terrible y el portaría a la completa ruïna de la seva industria. En Pelly m'ha dit, clar y nèt, que si no prohibeixo d'una manera terminant que en Linnell porti a cap el seu progecte, farà tot lo possible perquò en Lleonart sigui derrotat en les vinentes eleccions en el districte de Gilminster. Què li sembla, Viveash?

Viveash. Que realment es una temeritat presentar-se per Gilminster sense comptar amb els vots den Pelly.

Vilmore. Ho veu? Què he dit jo? Ho veuhen en quin conflicte 'm posa aquest homenot? El meu fill no pot servir a la seva patria, desde 'l Parlament, perquè al meu vicari... —bé: al meu vicari precisament, no,—perquè al nostre vicari li ha donat la gana de posar la proa a l'amo d'una cervesería que té molta influencia política.

(Entra en Goodyer, introduint la senyora Blaney, muller del metge del poble. Quaranta-cinc anys. Dòna ambigua, beata, agre de naixença, posat melangiós y resignat. Vesteix a l'estil provincià accentuat. Les seves maneres, to y modo de pensar, també molt provincianes.)

Goodyer (*anunciant*). La senyora Blaney. (*Se'n va*)

Senyora Vilmore. Còm està?

Senyora Blaney (*encaixant.*) Bé, y vostè? Què tal, senyor Wilmore? Y vostè, senyor Viveash? Oh! El senyor Daubeny! Ja

m'ho han dit a la rectoría que vostè era aquí, ja.

Daubeny. No hi deu pas haver rès de nou, me sembla.

Senyora Blaney. Sí. Encara que ja fa tres setmanes que va succehir, sempre es nou.

Daubeny. Qué?

Senyora Blaney. Lo de la Sarah.

Daubeny. Ah! Sí, sí. Té molta raó. Pobra noya!

Viveash. Diuhen que es una noya molt maca.

Senyora Blaney. Sí, però molt desgraciada, pobreta! Jo no sé per què les criatures han d'anar a raure a mans d'una donota com aquella! Y tantes que n'hi ha la qual conducta y respectabilitat les fan dignes de tots els mèrits devant de la Providencia, y aquestes may ne tenen cap!

Daubeny. Sí. Realment es incomprensible.

Viveash. Però aquesta noya encara no ha dit qui èra ell.

Senyora Blaney. Sí: ja ho ha confessat qui es el responsable.

Vilmore. Y es...?

Senyora Blaney. Ja'm sab greu l'haver de dir que precisament es un dels seus arrendataris.

Vilmore. No pot ser! Impossible! Després de l'escarment que vaig fer l'hivern passat amb en Pere, estic segur que cap dels meus subordinats...

Senyora Vilmore. Còm se diu, senyora Blaney? Còm se diu?

Senyora Blaney. Guillem Sheldrake.

Senyora Vilmore. Sí que ho sento!

Senyora Blaney. Y jo també, ho pot ben creure! Un jove tan formal, tan modós! Quan passava pel meu costat, sempre 's treya'l barret, amb aquella amabilitat, amb aquella senzillesa y amb aquella mitja rialla bondadosa! ¿Què ho deu fer, senyor Daubeny, que com més series i respectables són les persones, amb més facilitat cauhen en la temptació, eh?

Daubeny. Què li diré jo, ara? Es així, desgraciadament. La proporció es molt més grossa de lo què hauría de ser. (*Creuha les mans damunt del ventre i dóna voltes amb els dos dits grossos de les mans.*) Però, vàgiho a impedir!

Senyora Blaney. Moltes vegades, meditant a soles, jo'm pregunto: «Si'ls bons se tornen dolents, de quí 'ns podrèm fiar, veyam?»

Daubeny. (*Ensonyat, maquinalment.*) De qu,í veyam?

Senyora Blaney. Y jo mateixa 'm contesto: «De ningú» Veli-aquí!

Daubeny. Uy! Tant com de ningú... Això ja es ésser molt exigent.

Senyora Blaney. Y no se'n pot ser d'exigent. Parlant del cas d'en Guillem amb el senyor Linnell...

Vilmore. Amb en Linnell? Però, que també ho sab això en Linnell?

Senyora Blaney. Sí. En Guillem li ha confessat tot; y en Linnell es d'opinió que en Guillem no s'hi ha de casar amb la Sarah.

Vilmore. Què?

Senyora Blaney. Aquesta es l'opinió del senyor Linnell.

Vilmore. La seva opinió? Ho ha sentit, Daubeny? S'ha fet càrrech de la manera de

pensar del seu vicari respecte al desè manament? L'opinió den Linnell! Maleït siga! Aquest diable de Linnell no es més que...

(Entra en Goodyer, anunciant.)

Goodyer. El senyor Linnell! (*S'entorna.*)

(Entra'l reverent Edgard Linnell pel fons. Es un home pàlid, inteligent, viu, però un ascètich refinat. Uns trenta anys, donant l'impresió de l'home gastat pel molt estudi. Té'ls ulls brillants, enfonsats. Somriure bondadós y semblant reposat. Ordinariament la seva veu es dolça y les seves maneres correctes. Es molt amable y té un gran domini de sí mateix.)

Linnell. (*A la senyora Vilmore.*) Senyora...

Senyora Vilmore. (*Donant-li la mà, amb certa fredor.*) Déu lo guard, senyor Linnell.

(En Linnell, després de saludar an'en Daubeny y a la senyora Blaney, s'acosta an'en Vilmore, que, dret, dona mostres de gran indignació.)

Linnell. Què hi ha alguna novetat, senyor Vilmore?

Vilmore. He sapigut que en Guillem Sheldrake li ha confessat la seva falta, y que vostè li ha aconsellat que abandoni la seva pobra víctima.

Linnell. No, no es això. Se tracta d'un assumpte una mica llarg d'explicar, y, la veritat, m'estimaría més que no'l discutissim aquí.

Vilmore. Es clar! Però, veu?, precisament es aquí, més que en cap altre lloch, hont jo'l vull discutir.

Senyora Blaney. Encara que's tracti d'un assumpte escandalós y desagradable, no per això hem de deixar de complir el nostre dever.

Linnell. En Guillem està completament empenedit.

Vilmore. Empenedit? Mentida! Això es mentida!

Linnell. La noya era una quansevol, y va ser ella la que'l va temptar.

Daubeny. Oh! Oh! Oh! Vaja: això sí que, francament...

Linnell. Ell no li va prometre may que s'hi casaría. Perquè la noya es d'una classe inferior a la d'ell, per tots conceptes. Inferior en modals, en educació, en conducta, en sentiments.

Vilmore. Això són exageracions de vostè, senyor meu. Paliatius que no van enlloch.

Linnell. En Guillem viu amb les seves germanes. Y per compassió a n'aquestes bones noyes crech que es un dever de conciencia l'evitar que una taca com aquesta embruti 'l bon nom de la familia.

Senyora Blaney. Però, què 'n farèm d'aquesta noya?

Linnell. Vostè, rès.

Senyora Blaney. S'ha de defensar la part sagrada del matrimoni.

Linnell. Precisament d'això 's tracta!

Vilmore. Sí, y amb aquest intent apoya vostè 'l projecte descabellat de convertir el «Lleó Blau» en un cassino de trevalladors,

que no serà més que un cau de vicis y de males costums.

Linnell. Un benefactor anònim ha entregat els diners per la fundació. Y en lo que toca a vicis y a males costums...

Vilmore. Això ja vindrà després, no tinguèu por! El diner, es natural, haurà sortit d'algun dels nostres dissidents. No li sembla, senyor Daubeny?

Daubeny. Ara vostè, sense voler, ofèn els sentiments caritatius dels nostres enemichs.

Vilmore. Ah! Sí, té rahó! Ja no hi pensava! Justicia abans que tot! Però lo que jo li puch assegurar es que en tota la meva vida no he trobat sis enemichs delsqu als un se'n púgui fiar. Me sembla que tinch rahó.

Linnell. Sempre que, al parlar així, separi vostè la religió de la política.

Senyora Blaney. La religió? Què diu ara?

Linnell. El nostre úuich objecte es evitar discussions y proporcionar als obrers diversions honestes y cervesa pura.

Vilmore. Cervesa pura? Permeti-m. S'hi considera pèrit vostè en qüestions de cervesa?

Linnell. Jo, no, fill meu. No n'he begut may.

Vilmore. Aleshores, què'n té que dir den Pelly?

Linnell. Jo? Rès.

Vilmore. Còm es que li fa tanta oposició, donchs?

Daubeny. Permeti-m que li digui, Linnell, que la seva actitut y la manera de portar aquest assumpte 'm vé molt de nou, y la trobo—ja 'm dispensarà l'expressió—d'ho-

me de poch senderi. Recordi·s que'l senyor Pelly es un dels principals suscriptors de les nostres escoles, y si vol el local...

Vilmore. Ademés, contribuheix a que les inteligencies dels nens siguin més clares apagant amb cervesa sana la set dels pares.

Daubeny. Y ha de tenir ben present que vostè representa l'Iglesia. Y que, obrant de la manera que vostè obra, la posa en cert antagonisme amb tothom.

Linnell. Això no es pas d'avuy, senyor rector. L'Iglesia sempre s'hi ha trobat amb aquests antagonismes. Y s'hi trobarà sempre.

Daubeny. Fins a cert punt, sí. Però ha de pensar que l'Iglesia atravessa uns temps molt difícils! L'Iglesia necessita avuy més que may un home sà, completament sà, un veritable apòstol del cristianisme.

Linnell. He fet jo alguna cosa indigna d'un cristià?

Vilmore. Ja va resultant difícil de fixar lo que avuy dia es digne o indigne d'un bon cristià. Però lo que no té dubte es que un vicari no ha de concitar odis entre 'ls feligresos. Això may!

Senyora Blaney. Els efectes d'aquest mal exemple poden ser deplorables.

Senyora Vilmore. Suposo que no voldrà pas allunyar el poble de l'Iglesia.

Linnell. No, senyora.

Daubeny. Donchs ho sembla. Còm es que vol encendre la guerra en un poble tan tranquil y tan mansoi com aquest? Eh! Per què?

Vilmore. Això mateix dich jo. Per què,

veyam, per què? (*En Linnell calla. Pausa llarga.*) Ho veuhen? No sab què contestar. Fins aquí hem arribat, senyor Linnell. Si vol continuar de vicari al poble, faci-m el favor de posar dugues ratlles an en Pelly manifestant-li que deixarà 'l «Lleó Blau» tal com està. M'entén?

Linnell (*després d'una pausa*). Sí.

Vilmore. En Pelly està molestadíssim per la seva actitut, y no té més remey que escriure-li, disculpant-se.

Linnell. Com ha dit?

Vilmore. He dit «disculpant-se». Està ben entès?

Linnell. Prou, prou. Dis-cul-pant-se! Està bé.

Vilmore. Ah! També 'm farà 'l favor de veure, aquesta nit mateixa, an en Guillem, per dir-li que vull, de totes passades, que converteixi la Sarah en una dòna honrada.

Linnell (*amb calma irònica*). Per quin procediment?

Vilmore (*furiós*). Còm s'entén, per quin procediment? Pel bo, pel lògich, per l'unich! Per l'antich procediment del matrimoni, del sagrat matrimoni! El diumenge vinent vull que'ls tirin les primeres amonestacions.

Linnell. Y si refusa? Y si no's vol casar?

Vilmore. Aleshores el trauré de la finca abans de quinze dies.

Linnell. Sent com es el senyor Viveash l'administrador de vostè, me sembla que, per una comissió com aquesta, ell es molt més indicat que no pas jo.

Vilmore. No, senyor. Vull que hi vagi vostè com a representant de la part moral de la qüestió.

Viveash. (*Que ha escoltat amb gran atenció*). Y s'hi anessim tots dos? Aixís jo podría, com advocat, representar la part legal. Eh?

Vilmore. Tot això m'es indiferent. Lo que jo vull es que'n Guillem se casi amb la Sarah. A casa meva la moral es primer que tot!

(Entra en Goodyer per la porta de la dreta).

Goodyer. El tè está servit, senyora.

Daubeny. (*Alsantse tot aixerit*). Ah!

Vilmore. Ara sí que podré pendre'l tè amb la conciencia ben neta! Aném, senyora Blaney? *(Mirant fixament a n'en Linnell al sortir. Se'n va amb la senyora Blaney).*

Daubeny. (*A la senyora Wilmore).* Suposo que hi haurà pastes com l'altre día, eh? Eren riquíssimes! Ah! *(Paladejant amb golafrería*).

Senyora Vilmore. Sí, senyor rector, sí. Hi haurà de tot.

Daubeny. L'amabilitat de vostès es exquisida. (*Se'n va).*

Senyora Vilmore. Que no vol pendre una tassa de tè, senyor Linnell?

Linnell. Moltes gracies, senyora. Si m'ho permet, me quedaré aquí. Haig d'escriure la carta al senyor Pelly, disculpantme. Comprèn? (*Amb tota intenció*).

Senyora Vilmore. Fassi, fassi. Vostè mateix. Aquí trovarà paper, tinta y ploma. Què vé, Viveash? (*Se'n va*).

Viveash. Sí, senyora, sí. Ja vinch, ja.

(En Viveash la segueix, però's detura en sent a la porta. Se tomba, mira a n'en Linnell, que s'haurà quedat immòvil al mitj de la sala, tranquil, però molt amargat en el fons. Se li acosta y li dóna un copet a l'espatlla).

Viveash. Què li sabrà greu si li parlo amb tota franquesa?

Linnell. Al contrari.

Viveash. Me sembla que no va pas bé, senyor Linnell. Recordis que té muller y dos fills.

Linnell. Què vol dir?

Viveash. Vull dir que, si vostè vol, aquí pot arribar a ferse una posició brillant. M'entent? Dèixil dormir en aquest poble, que viu ensopit y aferrat a les velles costums! Dèixil pasturar pels camps de la nyonya a n'aquest remat de totxos! Tanqui'ls ulls, donguis un punt a la boca y digui de tot que sí al nostre bon amich l'omnipotent senyor Wilmore. Crèguim!

Linnell. No puch.

Viveash. Y per què?

Linnell. Abans de decidirme a entrar en el sacerdoci vaig passar un quan temps estudiantme a mí mateix. Desprès de dubtes terribles y de crisis espantoses, una cosa clara, neta y ferma va presentarse al devant meu. Ja no vaig dubtar més; vaig consagrarhi la vida. Sentintme apòstol de la veritat, vaig resoldre tenirla per norma de tots els meus actes y defensarla sempre per sobre de tot. M'entén? Això vaig pensar, això vaig decidir y això es lo que estich fent.

Viveash. Y seguint aquest camí, ahont vol anar a parar?

Linnell. (*Amb somriure melengiós*). Sinó al cel, a guanyarme'l respecte que un hom se deu a sí mateix.

Viveash. Donchs a mí'm sembla que aquest camí no més el portarà a l'hospici, Linnell. Crèguim! Miri que jo li vull bé! Vostè ja no es cap noy. Vostè es un home, y un home de gran talent y de gran cultura. Obri els ulls a la realitat y a la rahó; escampi una mirada al seu voltant y miri'l mon tal com es, el mon hont vostè ha de viure, el mon que'ns ha de donar el nostre pa de cada día. Miris bé la societat. Y què es la societat? Una organisació que no té més fonament que l'hipocressía. Pensi que'ns passèm la vida trayentnos els drapets al sol els uns als altres, volent rentar mitj mon els de l'altre mitj, y fent bandera de les nostres passions amb les miseries dels altres. Civilisació vol dir corrupció. Grati una mica l'escorxa del mon civilisat y no trobarà més que miseria moral. *(En Linnell fa un gest de protesta).* No dubti ni un moment d'això que li dich. Fa trenta anys que soch advocat. Conech la vida y miracles de totes les families de la comarca. Si's pogués alsar el sostre de cada casa, el tornaríem a tapar desseguida. Però, per què tanta molestia? No ho hem trobat aixís? Donchs deixemho estar! Això es un poble encisador, pintoresch, net en apariencia, modest y tranquil. Què vol dormir? Que dormi! No sé per què l'hem de despertar, si aixís es felís! Crèguim a mí, y deixis de tasques redemptores. Fassi això que jo li dich, y si d'aquí a tres mesos vostè no es rector del

poble y d'aquí a tres anys degà de Gilminster, jo'm deixo tallar el coll.

Linnell. Gracies, moltes gracies, senyor Viveash. M'estimo més anar a l'hospici.

Viveash. (*Arronsant les espatlles*). Donchs, a fè de Deu, jo li asseguro que hi anirà, si tant s'hi empenya!

Linnell. *(Rápidament)*. Dispènsim. Estich convensut que'ls seus consells son fills d'un sencer afecte que vostè sent per mí. Jo ja voldría seguirlos, però no puch: a mí Deu m'ha fet d'altra manera. (*En Viveash li dona una mirada de cap la peus y, arronsant es espatlles, s'en va. Parlant tot sol, tranquil y amb amargor)*. Senyor Pelly, vostè es un fabricant de cervesa molt rich, y jo no soch més que un pobre capellà de poble. Per això li haig de donar tota mena d'explicacions. Vostè vol el «Lleó Blau» per trèuren profit propri; jo'l volía pels meus pobres obrers. Per això vostè guanya.

(Somriu amb amargor, s'asseu vora la taula y's posa a escriure una carta. Pausa. Entra en Goodyer, introduhint la Raquel, una senyoreta d'uns 20 anys, molt maca, però amb ayre modest y penós. Vesteix senzillament. Aspecte de reculliment, de delicadesa, maneres fines y expressió inteligent. Porta un saquet a la mà y un paraygua).

Goodyer. La senyora Wilmore a n'aquest moment està prenent el tè.

Raquel. Aquest dematí li he escrit una carta dihentli que vindría a ferli una visita.

Goodyer. (*Acostantli una cadira)*. El nom de vostè, senyoreta?

Raquel. Raquel Neve.

Goodyer. Li diré que vostè es aquí.

(Se'n va en Goodyer. Mentres parlava amb la Raquel haurà encès l'electricitat. S'haurà anat fent fosch lentament. El vespre comensa, entrant per la finestra les vermellós de la posta de sol. En Linnell s'alsa, se tomba y saluda amb el cap a la Raquel. Torna a asseures y segueix escrivint. La Raquel obra'l saquet de mà, en treu una carta, hi passa la vista y torna a ficarla dins del saquet).

Raquel. Dispènsim.

Linnell. (*Alsantse*). Al contrari, senyoreta; si en alguna cosa la puch servir...

Raquel. Quí sab! Potser sí. Soch mestra de dibuix y vull veure a la senyora Wilmore, perque com ella es una de les senyores principals de la comarca...

Linnell. Ah! Ja.

Raquel. Me penso que'm podrà recomanar. Crech que aquí no n'hi hà cap de mestre de dibuix.

Linnell. Aquí no, però a Gilminster n'hi han alguns. Què hi té alguna coneixensa vostè al poble?

Raquel. No. (*Bon xich emocionada*). Es a dir, sí. Coneixía una persona que vivía molt aprop d'aquí.

(Entra en Goodyer).

Goodyer. La senyora surt desseguida.

(En Goodyer se n'en torna, Pausa).

Raquel. Gracies. *(S'assèu)*.

Linnell. Deya que hi tenía un conegut vostè per aquí?

Raquel. Sí, però d'això ja fa molt temps. Què'm podría indicar alguna casa de dispeses de per aquí, que no fos gayre cara? Perdònim, si es molestia.

Linnell. Ben al contrari, senyoreta, vaig a apuntarli un parell d'adresses.

Raquel. Moltíssimes gracies.

Linnell. *(Asseyentse per un moment y escrivint les adresses)*. Que no té pares, vostè?

Raquel. La mare va morir fa deu anys. El pare es artista. Les coses no van anar tant bé com un voldría, y com que l'any passat va trovar una bona colocació en una companyía de ferrocarrils del Canadá com a dibuixant d'indicadors y horaris, ara es allà.

Linnell. Y l'ha deixada a vostè sola, sense recursos?

Raquel. No. Ja veurà; jo me'n havía d'anar amb ell, però'm vaig voler quedar.

Linnell. Amb alguns parents?

Raquel. No.

Linnell. Amichs?

Raquel. No'n tinch jo d'amichs.

Linnell. No?

Raquel. No. El meu pare y jo'ns guanyavem la vida anant pels pobles pintant paisatges. No teníam may casa enlloch.

Linnell. *(Alsantse y donantli les adresses.)* Aquí té tres adresses de cases de dispeses.

Raquel. Ay, senyor! No's pot pas pensar lo que li agraheixo!

Linnell. *(Contemplantla amb simpatía)*. Me

sembla que vostè té alguna pena, senyoreta. Que potser està malalta?

Raquel. No. Ay, no! Si estich molt bé! Al contrari.

Linnell. Està bé, senyoreta. No he dit rès. El meu nom es Edgard Linnell. Soch el vicari d'aquest poble. Si jo o els de casa meva la podèm servir en rès, ens estèm al carrer del Carril, a la vora mateix de l'estació.

Raquel. Gracies. L'hi estimo. No sab pas si la senyora Wilmore té alguna filla, a la qual jo pogués ensenyar de dibuix?

Linnell. No. No més té un fill.

Raquel. Ja deu ésser massa gran, veritat?

Linnell. Per tenir mestre de dibuix, sí. Se casa el mes entrant.

(Un espasme d'horror fa vibrar de cap a peus a la Raquel. Queda sense dir rès una estona, conseguint, amb prou feynes, dominarse. En Linnell va a la taula. Escriu el sobre de la carta d'en Pelly. La Raquel, tremolant y palidíssima, treu la carta del saquet, s'aixeca y se'n va resolta cap a la porta del fons).

Linnell. (*Alsantse y corrent cap a n'ella, alarmat.* Què té? què li passa?

Raquel (*dominant se, amb gran esforç*). No. No es re. He pensat que potser ara la senyora Vilmore no estaria per mi i...

(Entra la senyora Wilmore).

Linnell. Aquí la tè.

(Entra també en Viveash).

Senyora Vilmore. Es vostè la senyoreta Raquel Neve?

Raquel. Sí, senyora.

Senyora Vilmore. He rebut la seva carta. Y, si li haig de parlar francament, això de donar lliçons de dibuix en aquest poble... Però, què té? Què no's troba bé?

Raquel. Jo? Sí, senyora.

(Haurà tingut un lleuger cobriment de cor. La senyora Wilmore, en Linnell y en Viveash la contemplan amb gran atenció).

Senyora Vilmore. Deu haver arribat ara mateix, y potser fa hores que no ha menjat?

Raquel. Sí: fa hores que no he près rès. Deu ser això.

Senyora Vilmore. (*tocant un timbre.*) Ara li donaràn alguna cosa.

Raquel. Oh! No, senyora, no's molesti per mi. Si ja'm trobo millor!

Senyora Vilmore. Però, criatura, si s'està cayent de debilitat! *(Entra en Goodyer.)* Acompanyi a la senyoreta, y que li serveixin una mica de carn freda y un té ben calent.

Goodyer. Per aquí, senyoreta.

Senyora Vilmore. Peró, còm es que ha vingut an aquest poble amb l'intent de donar lliçons de dibuix?

Raquel. Varen dir-me que vostè...

Viveash. Que porta cartes de recomenació?

Senyora Vilmore. Qui li ha donat el meu nom? Bé, bé: ja'n parlarèm després. Vagi, vagi a menjar alguna cosa, y torni aquí. Veurèm què's pot fer per vostè.

Raquel. Gracies, senyora. *(Se'n va amb en Goodyer.)*

Senyora Vilmore. Es simpàtica y sembla aixerida.

Viveash. Una mica original, per això. Abans de fer rès per ella, me sembla que'ns hauríem d'informar.

Senyora Vilmore. Es inútil: jo no puch fer rès per ella. Li donaré una lliura esterlina y que se'n vagi. Anèm a acabar de pendre el té?

Viveash. No: ja sab que may ne prench més d'una taça. (*En Linnell ha quedat immòvil, pensatiu, en un cantó d'escena. La senyora Vilmore se'l mira, y, amb la mirada, el senyala a n'en Viveash.*) Jo'm quedaré aquí amb el senyor Linnell. (*La senyora Vilmore se'n va. An'en Linnell, amb sorna.*) Quan vostè vulgui, podèm anar a administrar an'en Guillem, respectivament, la dosis moral y legal que li han receptat.

Linnell. Jo no haig de dir-li rès més de lo que ja li he dit.

Viveash Si a vostè li sembla, jo tot sol m' encarregaré de que en Guillem s'empassi aquesta plídora religiosa y jurídica. Eh?

(A l'anar a sortir tots dos, entren l'Helena y en Lleonart, deturant-los.)

Helena. Oh! Senyor Linnell! (*Allargant-li la má.*) Còm està?

Linnell. (*Encaixant*.) Y vostè, senyoreta?

Helena. He tingut noves del papà. Li vaig escriure dihent-li que vull que vostè'm casi.

Linnell. Amb moltíssim gust, si aquesta es també la voluntat del senyor Vilmore.

Lleonart. Ja ho crech, senyor Linnell! No caldría si nó! Vostè sempre tant amable!

Viveash. Aném Linnell?

Linnell. Aném.

(Saludan. Se'n van en Linnell y en Viveash.)

Lleonart. Me sembla que'l senyor Daubeny hi farà mala carota, quan s'enteri.

Helena. No m'agradaría que'm casés el senyor Daubeny, francament. (*Va al piano y toca, durant l'escena alguns fragments, sense fixar-s'hi*). Ah! No! Rebre la benedicció nupcial d'aquelles mans tant grossotes... Tindría un no sé què de profà, no t'ho sembla?

Lleonart. No. El senyor Daubeny es un capellà exemplar.

Helena. Ja n'he parlat amb la teva mamá del nostre casament.

Lleonart. Ah! Sí?

Helena. Me sembla que la teva mamà té sobre aquest punt unes idees ben diferentes de les meves.

Lleonart. Per què?

Helena (*alçant-se del piano*). Potser el papà va equivocar-se educant-me amb idees tan puritanes. M'hauria d'havèr fet viure més en societat. La veritat es que a mi no m'ha agradat may. Sempre he disfrutat vivint lluny del gran món. Me sembla que si tu i jo poguessim viure aquí sempre, ens cuydaríem de la nostra bona gent y restauraríem a poch a poch l'antiga iglesia.

Lleonart. Y per què no ha de ser així?

Helena. Aquesta fóra la meva vida ideal! Però, vols dir que a tu t'agradaría?

Lleonart. No desitjas que jo surti diputat?

Helena. Això vol dir viure a Londres, y viure a Londres es imposarse quasi l'obligació

de viure en societat. Y viure en societat es fer sempre allò que volen els altres. Desde qu'he tingut aquesta conversa amb la teva mamà, qu'he comensat a odiar la vida.

Lleonart. Però, què t'ha dit la mamà?

Helena. Hem parlat de tu.

Lleonart. Espero que no't deu haver parlat malament de mi, eh?

Helena. De lo que m'ha dit, no. Ara, de lo que s'ha callat, potser sí.

Lleonart. Com a bona mare qu'es, me deu haver alabat.

Helena. Això m'ha semblat, que t'alabava molt. Precisament això es lo que m'ha fet pensar que, si tant y tant t'alabava, era que... Però, jo t'estimo tant! Tu ja ho sabs! Jo may t'he amagat rès: ni de la meva manera d'ésser, ni de la meva vida; soch tal com me veus. Però, en cambi, tu...

Lleonart. Què dubtes de mí, potser?

Helena. No dubto. (*Apassionadament*). T'estimo massa per dubtar de tu. Però vull que'm juris que cap altra dòna ha d'interposarse may entre tu y jo. (*Ell tracta de besarla, però ella li fuig. Desde lluny:*) No vols jurarho? (*Pausa*). Què vens a pendre'l tè? (*Amb fredor*).

Lleonart. Sí. Dèixam dir dugues paraules al criat. Vinch desseguida.

(L'Helena se'n và. Ell queda un moment tot sol, vivament contrariat y trist. Se'n và cap al fons, peró en arribant a la porta 's troba amb la Raquel, qu'entra).

Lleonart. Raquel!

Raquel. Lleonart!

Lleonart. Déu meu! Tu aquí?

Raquel. Perdónam. M'he vist obligada a venir...

Lleonart. Pst! Calla. Cóm es que no te'n vas anar amb el teu pare?

Raquel. No vaig gosar...

Lleonart. Que no vas gosar?

Raquel. No ho endevines? No ho endevines?

Lleonart. Raquel!

Raquel. Acabo de saber que't cases. Això no es veritat! Eh que no?

Lleonart. Sí. (*Amb desesperació*). Ja't vaig dir qu'era impossible que la nostra amistat continués!

Raquel. (*Amb amargor*). La nostra amistat?

Lleonart. Se va acabar y ens varem despedir per sempre!

Raquel. Però'm vas prometre que'ns tornariam a veure quan jo tornés a Inglaterra.

Lleonart. Còm es que no te'n vas anar amb el teu pare? Ja sabs que era lo convingut!

Raquel. El vapor va trigar a sortir. Vaig comensar a reflexionar, vaig comensar a tenir pór... Vaig volerme quedar fins a estar segura que... Y ara n'estich segura, Lleonart!

Lleonart. Però, quan ens vam despedir, ara fa tres mesos, no hi devía haver pas rès, perque...

Raquel. Aleshores, no. He passat días horribles, Lleonart! Eh que sí, que't casaràs amb mi, com me vas prometre?

Lleonart. Aleshores era lliure; ara no ho soch.

Raquel. May m'ho havías dit.

Lleonart. La darrera vegada que'ns varem veure encara ho era.

Raquel. Però ja sabías qu'estavas a punt de compromètret! Això no més ho has fet per fugir de mí, no es veritat? Ara ja no't recordas de lo què'm vas prometre, eh? Vas enganyarme cobardament! Tot allò que'm deyes era mentida! Tot!

Lleonart. No, no t'enganyava, Raquel! T'ho juro! T'estimava molt! Però molt! Y encara t'estimo! Però, ara com ara, es impossible tot! Ja ho veus. Si'ns volèm veure, haurá d'ésser d'amagat de tothom. (*Ella cau rendida en una cádira, plorant amb desesperació. Pausa*). Però, per què has vingut? Per què no m'escrivias?

Raquel. Com que'm pensava que no eres aquí, vaig tenir pór que no obrissin la carta. Però aquest dematí he escrit...

(Obra'l saquet y treu la carta, ensenyantla a n'en Lleonart).

Lleonart. Ahónt vius?

Raquel. Fins ahir, a casa d'uns parents. He vingut també aquí pensant trobar algunes llissons de dibuix. Si la teva mamà'm volgués protegir una mica... Perquè, o sinò, jo no sé pas què faré.

Lleonart. (*Amb intenció*). Per ara no hi hà pór de res, eh?

Raquel. No, per ara no; fins a la primavera.

Lleonart. Axís, tením temps.

Raquel. Sí, però hi serèm que no'ns en adonarèm. Y aleshores, què faré jo, pobre de mí? (*Plorosa*). No puch, no puch, això es horrible!

Lleonart. Raquel! Per l'amor de Deu! No't posis aixís! Pot venir algú, Raquel!

(S'hi acosta, l'aconsola carinyosament, quan, de cop, s'obra la porta y entra la senyora Wilmore, ádonantse de tot).

Senyora Vilmore. Lleonart! Que la coneixes a n'aquesta noya?

Lleonart. (*Aclaparat*). Jo? Sí!

Senyora Vilmore. (*Furiosa*). Y permets que vingui a casa nostra?

Lleonart. (*Esclatant*). Mamà! Jo m'he portat amb aquesta pobra noya com un home sense cor!

Senyora Vilmore. Prou, Lleonart! Ara no se'n parla d'això! (*A la Raquel*). Fassim el favor de sortir immediatament d'aquesta casa!

Lleonart. Mamà! Aquesta noya no es lo que tu't penses! La seva única falta ha sigut fiarse de mí. Li vaig prometre lo que no he complert. L'hem de protegir, ho sents?

Senyora Vilmore. Ja la protégirèm. (*A la Raquel*). Ara lo que ha de fer es anàrsen desseguida: hem d'evitar l'escàndol. (*Anant cap a la porta.*)

Lleonart. Mamà! Pensa que no es a n'ella sola a quí tu treus d'aquesta casa! (*La senyora Wilmore dóna una mirada terrible al seu fill, com pressentint lò què vol dır*). Pensa que també'n treus un altre!

Senyora Vilmore. ¿Còm?

Lleonart. El nostre fill!

Senyora Vilmore. (*Furiosa, a la Raquel*). Es veritat això?

Raquel. Sí, senyora; però no tingui pòr, no succehirà; abans me mataré.

Senyora Vilmore. (*Dominant la situació en*

un moment). Pst! Silenci! Vostè queda desde ara baix la meva protecció. No tingui pór de rès: Veyam. (*Mirant el seu rellotge*). Té'l temps just per pendre'l tren de les sis quinze, per Gilminster. Vagi a l'hotel Regina. Allà hi passarà la nit. Demà al dematí la vindré a veure y mirarèm d'arreglar tot això. Ara, vàgissen.

Raquel. Desseguida; però, y en Lleonart?

Senyora Vilmore. (*Ràpidament*). Sobre tot, que'l nom del meu fill no hi soni per rès en tot aquest assumpte. Promètimho!

Raquel. Li prometo.

Senyora Vilmore. Y no s'oblidi que, si cumpleix la paraula, tindrà la meva protecció. M'ha ben entès?

Raquel. Sí. L'estimo massa per no fer tot lo que vostè vulgui!

Senyora Vilmore. (*Enguniosa*). No's pot perdre temps!

Raquel. Adéu, Lleonart! Oh! No puch més! No puch! (*Arrencant un gran plor)*.

Senyora Vilmore. Per l'amor de Deu! Rès d'escenes violentes aquí. Vàgissen! Demà ja'ns veurèm.

(La Raquel s'haurá alsat y's dirigeix cap a la porta).

Lleonart. Me perdones, Raquel? *Ella, desde lluny, li fa que sí amb el cap*). Oh! Mamà! Jo no puch consentir que la Raquel se'n vagi aixís de casa meva!

(Fá un moviment per còrrehi)

Senyora Vilmore. (*Interposantse, imperiosament*) Lleonart! Recòrdat que soch la teva mare y'l respecte que'm déus tant a mí com als altres! Dèixam salvarte de les conseqüencies de les teves bogeríes, si puch

(Toca'l timbre).
(Entren en Viveash y en Linnell, venint de fora).

Viveash. Què li passa? Encara estàn amb això?

Senyora Vilmore. No. Rès de particular.

Viveash. Millor. Ja tením arreglat el casament de la Sarah amb en Guillèm.

Senyora Vilmore. Ah, si? Que me'n alegro! De manera que ja es assumpte completament acabat y resolt? Molt bé!

(Entra en Goodyer pel fons y la senyora Blaney per una lateral).

Senyora Vilmore. Goodyer, acompanyi a aquesta senyoreta fins a l'estació.

Goodyer. Molt bé diu, senyora.

Senyora Vilmore. (*A la Raquel*). A l'hotel Regina hi estarà molt bé. Es molt confortable. Fins a demà, eh?

(Li allarga la mà. Encaixen).

Raquel. Fins a demà, senyora.

(Va per sortir).

Linnell. (*Al passar la Raquel per aprop d'ell diu):* Bona sort, senyoreta, y que descansi.

Raquel. Gracies. Passihobé.

(Encaixen. Se'n va amb el cap baix, seguida d'en Goodyer).

Viveash. De manera que vostè's queda amb aquesta senyoreta?

Senyora Vilmore. Oh! No! Com que demà haig d'anar a Gilminster a comprar alguna cosa, li he promès que l'aniría a veure per donarli alguna recomanació. Rès més.

Viveash. Vagi amb molt compte amb aquesta noya. A mí m'ha cridat molt l'atenció...

Senyora Vilmore. Què?

Viveash. ...que sempre evitava de mirarme fit a fit. He observat que quan un hom mira fixament durant una bona estona a una persona, un s'adona de moltes coses. Sobre tot quan se tracta de mestres de dibuix o de piano y d'institutrius joves y maques. Es un sistema que no falla, crèguim! Si no li sostenen la mirada, y's tornen vermelles y abaixen el cap... Penjada! Ja no vull saber rès més.

(Entra en Daubeny seguit d' en Wilmore).

Daubeny. (*A la senyora Vilmore*). Què s'ha recordat de demanar al cuyner la manera de guisar les guatlles?

Senyora Vilmore. Aquí ho té escrit.

(Li dóna un paper).

Daubeny. Ah! Ja, ja! Moltes gracies!

(L'agafa, s'assèu, se posa les ulleres y llegeix amb gran satisfacció).

Vilmore. (*A n'en Linnell y en Viveash*). Què diu en Guillém?

Viveash. Tot està arreglat. Diumenge van les primeres amonestacions.

Vilmore. Ah! Això ja es un bon xich satisfactori!

(Plega amb tot mirament el paper y se'l fica a la butxaca).

Vilmore. Així, donchs, Linnell, diumenge vinent ja té assumpte per sermó. Pot parlar d'aquest casament.

Linnell. Què?

Vilmore. No li sembla, Daubeny?

Daubeny. Ja ho crech! Es molt bona idea!

Vilmore. Ara, si'l vol fer vosté, com a rector...

Daubeny. No. M'estimo més que'l fassi en Linnell.

Senyora Blaney. Ja es hora de que s'inculquin ideas de moralitat entre'ls joves amb exemples pràctichs.

Vilmore. Axís, quedèm en que vostè, Linnell, s'encarregarà de dir a n'en Guillèm y a la Sarah que no faltin, ni ells ni les seves families, diumenge al dematí a l'iglesia, eh?

Linnell. Què diu, ara? Vostè vol que amb el sermó avergonyeixi, en públich, a n'aquet parell de desgraciats? Ah! No! Axò may! Axò no m'ho demani, perque jo no ho puch fer axò!

Vilmore. (*Encarantse amb en Linnell, furiòs*). Donchs, jo no sols li demano, sinò que li exigeixo! Diu vostè que son desgraciats? Y que no la mereixen la desgracia com a càstich, per ventura? L'avergonyirlos en plena iglesia, al devant de tot el poble, es un bon exemple. Y espero que axís ho farà vostè, y que en aquells moments representarà la meva actitut en aquest assumpte, inspirada exclussivament en l'interès paternal que jo sento per tots els meus arrendataris de terres. (*Donant un cop de puny al demunt de la taula*). Y també espero que'ls farà compendre que, en aquets casos, les meves ideas son ben clares: en els meus dominis no vull que s'hi jugui amb la moral! M'entén? Aquest es el meu únich punt de vista. Aquí l'home que's permet seduhir a una noya, sigui de la condició que's vulgui, no té més que un remey: el matrimoni. (*Moviment de

la senyora Wilmore y d'en Lleonart). Està ben entès, senyor Linnell?

Linnell. Sí, sí, senyor Wilmore: perfectament entès!

(En Wilmore justifica la seva actitut amb gestes y moviments. En Daubeny, en Viveash y la senyora Blaney li donan la rahó. L'engunia y l'ira de la senyora Wilmore no té límits, però consegueix dominarse y calla. En Lleonart queda aclaparat. En Linnell, al mitg de l'escena, sol, serè, confiat, resolt).

TELÓ

ACTE SEGÓN

Saleta a casa del reverent Edgard Linnell. Habitació amoblada amb senzillesa, en una vella casa de lloguer. A l'esquerra, balcó que dóna al carrer. A la dreta, xemeneya encesa. Al fons, dreta, porta que dóna a una escala, que se suposa mena a les habitacions del pis superior. D'aquesta escala se'n veuhen els primers graons. Al fons també, però més cap a l'esquerra, una porta que dóna a un passadís, y a l'altra banda del passadís un'altra porta que dóna a l'escriptori del senyor Linnell. Quan les dugues portes son obertes, com que's corresponen per visual, se veu l'interior de l'escriptori. Aprop de la porta del fons, una finestra amb cortinetes vermelles recullides, deixant veure, a través dels vidres, el passadís que va a la porta del carrer, dèbilment iluminat per un llum de petroli penjat a la paret. Un sillò aprop de la xemeneya. Al devant, una taula. Un'altra taula a l'esquerra y algunes cadires al voltant. Quadros senzills a les parets, estampes, etc. Mobiliari modestíssim, però no lleig. L'aspecte general de l'habitació revela pobresa, però de cap de les maneres mal gust. Són les vuyt del vespre del mateix día de l'acte anterior. Iluminen l'escena dos quínqués de petroli amb pantalles vermelles, colocats, l'un demunt de la xemeneya y l'altre en una de les taules Demunt de la taula de l'esquerra hi haurà una manta de viatge, el paraygua y'l saquet de mà que la Raquel portava en l'acte anterior. Al alsarse'l teló, la Patty fa entrar a la senyora Blaney. La Patty es la serventa del senyor Linnell. Es una noya de montanya, nèta, aixerida, portant el vestit propri de les pageses.

Senyora Blaney. Que encara es aquí'l meu marit?

Patty. Sí, senyora. Es a l'escriptori, amb el senyor y la senyora. Estàn envenant el peu an aquesta pobra senyoreta. (*Pausa.*)

Senyora Blaney. (*Anant fins a la porta del passadiç y parant l'orella.*) Còm ha estat, això?

Patty. Diu que baixant l'escala de l'estació ha relliscat y s'ha torçat el peu, de manera que no pot caminar.

Senyora Blaney. Y còm ha vingut a parar aquí?

Patty. Ja veurà: la senyora se'n anava també a Gilminster, y tot baixant l'escala de l'estació ha vist caure a la senyoreta de que li parlo. Com que l'estació es tant aprop de casa, l'han portada aquí en el carret del senyor Perry.

Senyora Blaney. (*Escoltant altre cop.*) Sento la veu del senyor Linnell. Ara parla'l meu marít. Però no puch entendre lo que diuhen.

Patty. Ja'n fà de rabia, ja, quan una no pot entrendre'l que diuhen, oi?

Senyora Blaney. (*Acostant-se cap a la taula, y, adonant-se de la manta, del paraygua y del saquet de mà, tafanejant-t'ho tot.*) Això deu ser d'aquesta senyoreta, eh?

Patty. Sí, senyora.

Senyora Blaney. Que es extrany! Aquesta manta més aviat sembla d'home que de dòna.

Patty. Té rahó, senyora: aquesta manta deu ser d'home.

Senyora Blaney. Y el paraygua es ben modest, eh?

Patty. (*Examinant-tho.*) Y tal! No deu valer més que set xelins, si'ls val!

Senyora Blaney. (*Agafant el saquet y contemplant les inicials.*) R. N... Suposo que

deu ser la mestra de dibuix que hi havía a casa de la senyora Vilmore. (*Obra'l saquet, tafaneja lo que hi há a dintre, y diu ràpidament.*) Patty: digui al meu marít que l'estich esperant, que ja es hora de sopar.

Patty. Molt bé diu, senyora.

(Se'n và, atravessa'l passadiç y se la veu entrar a l'escriptori. Així que ha desaparegut, la senyora Blaney treu una carta de dins del saquet; dubta un moment si l'obrirà o no, la torna a ficar al saquet, y després, repensant-se, la torna a treure, l'obra y la llegeix en veu alta.)

Senyora Blaney. «Dimecres, al dematí...» (*Deixa de llegir, y diu per sí mateixa.*) Es a dir, avuy. (*Escampa una mirada de desconfiança al seu voltant y segueix llegint en alta veu.*) «Soch a Weybury. T'haig de veure de precís.»

(En aquest moment la porta de l'escriptori s'obra y apareix el doctor Blaney parlant amb els de dintre. Es un home alt, de mitja edát, que parla y gesticula amb exageració. La senyora Blaney fica desseguida la carta en el saquet, lo deixa obert damunt de la taula, y se n'aparta.)

Blaney. (*Desde la porta de l'escriptori.*) Sobre tot descans absolut del peu. Que no's mogui del sofà. Cap excitació, repòs absolut. Bona nit. (*Avança y entra en escena, seguit del senyor y la senyora Linnell, que encara va vestida de carrer.*) No es més que una torta de peu. No es cosa alarmant ni que m'inspiri cap pór. Hi hà una mica de

temperatura, que podría degenerar en febre, tenint en compte l'estat d'excitació en que's troba aquesta senyoreta. M'ha dit que a Londres vivía amb uns seus cosins. Me sembla que fóra prudent fer-la anar cap allà lo més aviat que's pugui.

Linnell. Avuy es impossible: ja no hi hà tren. Y, ademés, havent-hi temperatura, podría ser perillós.

Blaney. Ah! Es clar! Baix aquest punt de vista, val més que no's mogui.

Senyora Blaney. Però, quí es aquesta noya? Què hi hà vingut a fer a Weybury?

Senyora Linnell. Té un ayre tot senyoret.

Senyora Blaney. No se'n fihi de l'ayre de les persones. N'hi hà tantes menes de senyoretes, avui en día! A mi'm sembla que tenint, com tenen vostès, dugues criatures tant propenses a agafar qualsevol mal ayre, no han d'esperar que aquesta noya tingui una febra infecciosa, d'aquelles que s'encomanan. Han de procurar que se'n vagi com més aviat millor, crèguin-me.

Senyora Linnell. El seu equipatge ja estava facturat per Gilminster. (*A nen Linnell.*) Aviso un cotxe per demà al dematí y me l' emporto. Què't sembla?

Linnell. Y quan siguis a Gilminster, què'n faràs d'aquesta senyoreta?

Senyora Linnell. L'acompanyaré al millor hotel. Hi estarà molt més bé que no pas aquí. Perquè aquí haurà de pagar un bon compte de metge, y com que no té medis...

Blaney. Es clar, no'm sembla mal pensat.

Linnell. Per ara ja està bé aquí.

Blaney. Així, s'haurà d'anar a cal apotecari per un calmant y unes fregues pel peu. Com a aliment pendrà una mica de sèmola, rès de carn, rès d'estimulants. Y per beure, llet y carbònica. Sobre tot, cap excitació. Repòs absolut. Naturalment, si la temperatura pugés... Però'm sembla que no. (*A n'en Linnell.*) Bona nit. (*A la senyora Linnell.*) Bona nit, senyora Linnell. Anèm, Matilde?

(Se'n và cap al fons, seguit d'en Linnell. Per la finestra se'ls veu passar.)

Senyora Blaney. (*Amb tafanería.*) Ahont el té l'equipatge?

Senyora Linnell. A l'estació.

Senyora Blaney. Que'n porta gaire?

Senyora Linnell. Un bagul.

Senyora Blaney. Jo'l faría portar aquí y l'obriría.

Senyora Linnell. Impossible!

Blaney. (*Desde'l passadiç.*) Apa, Matilde!

Senyora Blaney. Ja vinch. Tornaré després de sopar, per veure si hi hà rès de nou.

(Se'n và. Se la veu passar per la finestra del passadiç, amb en Linnell y el doctor. La senyora Linnell examina les inicials del saquet de mà. Un moment després entra en Linnell.)

Linnell. (*Distretament.*) Així, no deuràs anar a plaça, avuy?

Senyora Linnell. Sí: avuy el mercat es obert fins molt tard, y com més tard es,

més barato's compra. S'ha d'estalviar, quan se té un marit tant extravagant com tu.

Linnell. Extravagant? En quín sentít?

Senyora Linnell. En el sentít de les teves idees sobre lo que es de dret y lo que và de tort. Són molt cares, noy, aquestes idees per la nostra posició! Amb cent vint lliures a l'any no'ls podèm sostenir aquets luxos!

Linnell. Tinguin-se'ls diners que's tinguin, lo just es sempre just.

Senyora Linnell. No es just, perquè qui ho paga són els nostres pobres fills.

Linnell. (*Acaronant-la.*) Còm es que parlas com una dòna sense cervell?

Senyora Linnell. (*Separant se'n*) Parlo com ha de parlar una bona mare y una bona esposa. No hi hà en tot el poble, ni entre les més pobres, cap casa tant miserable com la nostra, Edgard. Còm es que no fas lo que vol el senyor Wilmore?

Linnell. Què vols dir?

Senyora Linnell. Vull dir que l'estudihis, que miris de complàure-l en tot, que't fassis amich seu, y tindràs un pervindre brillant. Ho sents? Y ara't deixo. Pensa en lo que acabo de dir-te. Rumía-t'ho. Pensa en els nostres fills.

Linnell. Humillar-me devant de la seva voluntat? Això may! Ni puch, ni vull!

Senyora Linnell. Sí que pots, sí. Es l'únich camí que tens, si vols ser rector del poble.

(Se'n và. En Linnell queda pensatiu y aclaparat. Després va cap al passadiç, se treu l' americana negra que porta y

la penja; ne treu del penja-rrobes una altra de molt usada y se la posa. Entra la Patty venint de l'escriptori.)

Patty. Aquella senyoreta demana la seva manta y tot lo altre.

Linnell. Que ja ha portat aquella carta al senyor Wilmore?

Patty. Sí, senyor. Ell mateix m'ha obert la porta, l'ha presa, l'ha oberta y l'ha llegida.

Linnell. Y què ha dit?

Patty. S'ha tornat vermell com un pebrot y ha dit: «Digui al senyor Linnell que jo mateix hi aniré en havent sopat». Y m'ha tirat la porta per la cara com si fós l'amo del món.

Linnell. Està bé, Patty.

(Và per asseure-s a la vora del foch. La Patty agafa la manta, el paraygua y el saquet de mà, y s'ho emporta tot en un braçat. Com que,l saquet ha quedat obert, cau la carta. En Linnell continua pensatiu. Veu la carta y la recull de terra. La Patty se n'haurà anat cap a l'escriptori, ahont ha entrat.)

Linnell. (*Llegint la carta.*) «Dimecres... al dematí... soch a Weybury... T'haig de veure de precís...» *(Deixant de llegir, alarmat.)* De quí es això? *(Tornant a llegir, amb grant interès.)* «Has de cumplir lo que'm vas prometre, perquè, sinó, la vergonya'm farà tornar boja. Aniré a visitar la teva mamà, amb l'esperança de veure-t y donarte aquesta carta. Has de casar-te amb mi » (*Amb gran sorpresa, el braç li cau,*

amb la carta a la mà, amb aclaparament.) Quina vergonya! (*S'obra la porta del fons, y la Raquel apareix pàlida y tota desencaixada, caminant amb dificultat y apoyant-se en un bastó. Adonant-se d'ella.*) Per l'amor de Deu, no's mogui! Y el peu?

Raquel. (*Indicant el bastó.*) L'he trobat allà... (*Amb excitació.*) He perdut una carta...

Linnell. (*Allargantli la que té a la mà.*) Es aquesta?

Raquel. (*Prenent-la, tota esverada.*) Que l'ha llegida?

Linnell. No més que'l començament. M'he pensat que era per mi...

Raquel. (*Mirant-lo fixament.*) De manera que vostè ja ho sab?

(Ell no respòn. Ella s'acosta al foch, hi tira la carta y queda, sense forces, asseguda al silló. Ell se li acosta carinyosament.)

Raquel. Què vol que me'n vagi?

Linnell. Fins que hagi trobat una altra casa hont anar, no.

Raquel. Una casa hont anar? No la tindré may jo una casa, a menos que... Però, no. Ay! Deu meu! Què anava a dir!

Linnell. Aquella carta anava dirigida an algú de per aquí, veritat? Y no ha sigut entregada. (*Ella no respòn.*) Anava dirigida an en Lleonart, eh?

Raquel. (*Ràpidament*) No!

Linnell. No?

Raquel. No. No ho puch dir a qui anava dirigida. Tant se val! Això no es pas lo

que interessa. (*Intentant aixecar-se.*) Haig d'anar-me'n a Gilminster! (*S'aixeca, però no pot, y cau altre cop en el silló.*)

Linnell. Ara no es possible. Fins a les onze no hi ha tren. Aquesta nit no se'n pot anar.

Raquel. Ho sento molt, perque veig que 'ls molesto.

Linnell. Això no la té de preocupar ni poch ni molt. Lo que convé es que vostè mateixa 'm dongui un camí per reparar els mals que vostè pateix.

Raquel. Gracies. (*Pausa. De sobte 'l mira.*) Voldría preguntar-li una cosa, y no goso.

Linnell. Pregunti sense pór, pregunti.

Raquel. Pel sol fet d'haver jo sigut dolenta ho serà 'l meu fill, també? Creixerà dolent?

Linnell. El pervindre d'aquest fill que encara ha de venir el món està en les seves mans. Fassi vostè un cambi radical desde aquest moment, y jo li asseguro les més falagueres esperances per la vida d'aquest fill.

Raquel. Que m'hi té vostè per una perduda?

Linnell. No; però, si ho fos, jo m'encarrego de que no ho siga.

Raquel. No ho soch de dolenta, jo: l'hi asseguro. Vaig faltar, y ja no hi ha més remey. No puch tornar endarrera.

Linnell. N'està ben segura?

Raquel. (*amb alegría*). Vol dir que encara pot ser? Còm? Indiqui-m el camí!

Linnell. No n'hi ha més que un de camí, el vell, el de sempre: arrepentir-se.

Raquel. Oh! Sí! Jo ja n'estich de arrepentida! Sí! Amb tota l'ànima! Però l'arrepentiment

no pot fer tornar les coses al lloch d'abans. A mi m'agradaría tornar a ser lo que era.

Linnell. Això es impossible! Tant sols Déu pot tornar les coses al seu primitiu lloch. Miri endevant! Decideixis a soportar, amb tot coratje, les conseqüencies del seu error.

Raquel. No puch. Fóra una vida de vergonya. Tothom fugiría de vora meu. Tots me senyaleraín amb el dit. Quína vergonya! Déu meu! Quína vergonya!

Linnell. Tothom no hi fugiría de vora seu. Jo no l'abandonaría pas. Es més: vostè podría aconsellar-se amb mí: jo fóra 'l seu amich.

Raquel. *(plorant d'agrahiment).* Que n'es de bo vostè!

Linnell. Què vol que fassi? Digui. Vol que escrigui al seu pare?

Raquel. No, encara no. Es tant felís allà el pobre pare, amb el seu trevall! Me fa una pena! Ara, quan torni...Ay! Déu meu! Que'n soch de desgraciada!

Linnell. Quan torni la perdonarà.

Raquel. Sí, perquè'l pare es molt bo. Per això no vuy dornar-li aquest disgut: fóra destruir la seva vida.

Linnell. Permeti-m que jo parli a l'home que ha comès aquesta infamia.

Raquel. A l'home que...

Linnell. *(amb gran domini de sí mateix)* Sí an en Lleonart Vilmore.

Raquel. No, si no va ser ell! No ho cregui pas. Vostè s'equivoca. Aquella carta no era pas per ell. (*En Linnell la mira fixament. Ella abaixa'ls ulls, confosa y aclaparada.*)

(Pausa)

Linnell. (*amb fredor y rigidesa*) M'es impossible fer rès per vostè si no'm confessa la veritat. Permeti-m que l'acompanyi fins al sofà. El peu se li và carregant y li tornarà a fer mal. (*L'ajuda a aixecar-se, donant-li 'l braç.*)

Raquel. (*rapidament*). No 'm desampari, vostè, també!

Linnell. Això may! Però deixi-m possar les coses a n'el seu lloch vol?

Raquel. Sí. Però, això...No sé què fer. (*De sobte, amb gran excitació*). Oh! Jo no m'hi puch estar més aquí!

Linnell. Calmis. Resignis a quedar-se aquí aquesta nit, y demà ja veurèm. Demà decidirem.

Raquel. Gracies. Moltes gracies. (*Se sent un timbre dins*). Ah! Deu ser la senyora Vilmore.

Linnell. Esperis. Veyàm.

(La fà asseure en una cadira aprop de la porta.
La Patty, que haurà anat a obrir la porta, entra pel passadiç, seguida de l'Helena.

Patty. Es la senyoreta Helena Plugenet, senyor.

Helena. (*Entran*). Oh! Si que'm sab greu Està ocupat, veritat?

Linnell. No. Entri, entri. Es una senyoreta que ha sofert un accident anant a pujar al tren. Se queda aquí aquesta nit.

(L'Helena y la Raquel se saluden lleugerament. Pausa).

Helena. Que sofreix molt, senyoreta?

Raquel. Una mica, al peu.

Helena. Si jo puch fer alguna cosa per vost è..

Raquel. No. Mil gracies.

Linnell. Patty: ajuda a la senyoreta...Dòna-li 'l braç y pòrta-la a l'escriptori. Que s'ajegui al sofà

Patty. Agafis amb mi, senyoreta. Ja pot apretar tant com vulgui, ja, que no'm farà pas mal! Soch més forta que un cavall de carro!

Raquel. *(Mirant a n'en Linnell).* No ho cregui, no. Lo que vostè 's pensa no es pas veritat.

Linnell. *(Amable).* Deixi fer a la Patty. En sab molt de cuydar malalts. Desseguida tornaré a estar per vostè.

(La Patty dóna 'l braç a la Raquel y se 'n và pel fons, aquesta, apoyant-se també en el bastó y acompanyades per en Linnell fins a la porta, que tanca, y torna cap al prosceni.)

Helena. No sabía que vostè tingués visites. Que està realment ocupat?

Linnell. No. Segui, segui. Què hi ha de nou?

Helena. *(Asseyent-se).* Ja veurà, senyor Linnell: vostè y jo apenes ens coneixèm, però no sé per què'm sembla que me'n puch fiar, jo, de vostè, veritat?

Linnell. Sí.

Helena. Tinch un dubte que m'atormenta.

Linnell. Expliquis.

Helena. *(Rapidament).* M' aconsella, vostè, que'm casi amb en Lleonart? Vostè creu que m'hi puch casar, jo, amb ell?

Linnell. Per què m'ho pregunta això, Helena?

Helena. Perquè la senyora Vilmore, la mamà d'en Lleonart, no vol escoltar-me. Per això'l vinch a trobar a vostè, segura de que m'escoltarà. Vostè no'm deurà pas dir que soch

una tonta perquè'm preocupo de certes coses que no tenen cap importancia; que tots els homes han fet o poden fer, de joves, tota mena de bogeríes; y que soch una boja volen exigir an en Lleonart lo que ell té dret a exigir-me. Vuy dir el meu cor, la meva persona, la meva vida...Jo no sé explicar-me prou bé...Però estich ben segura de que vostè 'm comprèn perfectament.

Linnell Me sembla que sí.

Helena. Així, donchs, vostè creu que m'hi haig de casar?

Linnell. L'estima molt vostè an en Lleonart?

Helena. (*Apassionada*). Amb tota la meva ànima! Còm vol que l'hagués acceptat per marit si no l'hagués estimat? Vaig sortir del col-legi completament ignocenta. Fà d' això quatre mesos, y el primer mes de promesa tot và ser per mi un somni de felicitat. Després varen venir-me aquets dubtes horribles. Seràn bogeríes, desequilibris, tot lo que vostè vulgui, però jo no podría casar-me amb en Lleonart si sabés que encara està lligat...a una altra dòna que...havés vingut, primer que jo, a dominar en el seu cor. Què puch fer jo? Què m'aconsella vostè que fassi?

Linnell. Ho ha consultat al seu papà?

Helena. Potser no m'entendría. Per això he vingut a consultar-ho a vostè.

Linnell. *(després d'una pausa).* A mi m'es impossible donar-li cap consell, Helena.

Helena. Impossible, diu? Però no es un dever de vostè 'l donar-me 'l consell que jo li damano? No es aquest el seu dever de pastor?

(En Linnell queda un moment sense saber què contestar).

Linnell. Ha sentit a dir alguna cosa vostè?

S'ha adonat de rè sospitós? Ha endevinat, potser?

Helena. M'he dàrigit a la senyora Vilmore. Fà poch, després de sopar, li he pregat que fos franca amb mi. Però 'm temo que m'ha amagat alguna cosa. Això m'ha dicidit a venir a casa de vostè. Sab rès, vostè?

Linnell. No he sèntit la pregunta. Còm deya, senyoreta?

Helena. Aleshores es que vostè sab alguna cosa. (*En Linnell se separa d'ella amb fredor*). Dispénsim. Potser no havía d'haver parlat aixís. Però jo no més tinch confiansa amb vostè. Aconsellim com aconsellaría a una germana seva!

Linnell. Dònguim algún temps per reflexionar. Torni demà. Demà al dematí, eh? Què li sembla?

Helena. Sí. Però no'm vulgui mal per això, ho sent? Això no es voler fer traició a n'en Lleonart, no, de cap de les maneres. Eh que no?

Linnell. No, si es dictat per la seva conciencia.

Helena. Ho es, y he cregut qu'era un dever escoltar lo que'm diu la conciencia.

(S'alsa).

Linnell. Ha fet molt ben fet, Helena.

(Li dóna la mà amb afecte, Encaixen).
(Sona un timbre dintre. La Patty passa pel passadís, anant a obrir).

Helena. Aixís, quedèm en que demà dematí tornaré. Gracies per tot.

Linnell. Còm vol dir?

Helena. Vull dir que me'n vaig tranquila. El trobo tan recte y tan honrat a vostè, que

tant sols lo demanarli consell ja'm tranquilisa.

Linnell. Aixís, vostè creu que n'hi ha molts pochs d'homes rectes y honrats, veritat Helena?

(Entra pel fons en Lleonart. Va de frach).

Lleonart. No sé pas per què m'ho he pensat que't trobaría aquí. (*Mira amb ansia a l'un y a l'altra*). Consells espirituals, veritat senyor Linnell? Miri que tindré gelosía!

Helena. Còm es que parles aixís? No donguis tant poch valor a les coses santes!

Lleonart. (*Alarmat y nerviós*). Dispénsinme si'ls he interromputs. (*Mirantlos a tots dos*). Què ha passat?

Helena. Rès... Es a dir, sí: lo d'aquella senyoreta... Hauríem de fer alguna cosa per ella.

Lleonart. Ah! Linnell: la mamà ja se'n ha enterat de l'accident que ha sofert aquesta pobra noya, y m'ha dit que venía dessseguida.

Linnell. Ah! Sí?

Lleonart. Sí. S'ha près molt interès per ella. Pobreta! Anèm, Helena? Bona nit, senyor Linnell.

Linnell. (*Posant la má a lespatlla d'en Lleonart*). Tornarà vostè d'aquí una estona?

Lleonart. Per què?

Linnell. Perque hem de parlar vostè y jo....,

Lleonart. Amb molt gust; però ara...

Helena. Si vols, quédat.

Lleonart. Haig d'acompanyarte a casa.

Helena. No es pas tant lluny. Som a fòra y

fà lluna aquesta nit. Vostè's queda amb el senyor Linnell.

Lleonart. Si tu m'ho manas...

Helena. No. Però no vull que ningú's mogui. Ja sé'l camí.

(Ho diu a n'en Linnell, que l'acompanya fins al passadís. En Lleonart demostra una gran intranquilitat. Tracta de aparentar serenitat, però'l traheix l'impaciencia que'l domina. En Linnell torna y tanca la porta).

Linnell (*Indicantli una cadira*). Vol fer el favor de seure? (*En Lleonart s'assèu amb certa pór*). Sembla que la seva mamà s'interessa per aquesta noya, veritat? Per la senyoreta Raquel Neve...

Lleonart. Ah! Se diu Raquel?

Linnell. Còm? Què no ho sabía vostè?

Lleonart. D'haverho sentit dir a la mamà... Però... ara... en aquest moment... la veritat... no m'en recordava...

Linnell. Que la sab la seva mamà l'historia d'aquesta noya?

Lleonart. Suposo qu'ella mateixa li deu haver contat alguna cosa.

Linnell. Vosté ho creu axís?

Lleonart. Què vol dir tot aquest misteri? A què venen totes aquestes preguntes?

Linnell. Jo no més pregunto, sense cap misteri, si la seva mamà està enterada de la veritable historia d'aquesta senyoreta y de les veritables relacions amb vostè.

(En Lleonart s'alsa nerviós, pàlit, dominantse amb prou feynes. Després se tranquili-

sa; torna a seure, mirant a n en Linnell de fit a fit. Pausa).

Lleonart. Relacions amb mí? Què diu ara! Quina mala vespa l'ha picat, que li fa dir semblantes monstruositats? Ara vindrà la mamà. Peegúntili a n'ella.

(Dóna unes quantes passes cap al fons).

Linnell. (*Detenintlo*). Atúris. Tingui una mica de paciencia, senyor Wilmore. Tracto de salvar de la vergonya y de la deshonra les persones a qui jo estimo. Demá potser fora tart. Ja veu, donchs, si la cosa té importancia! (*En Lleonart torna cap a n'en Vinnell*). Vínguim aquí, Lleonart. Ja veu que ho sé tot. Eviti digressions que no'ns portarían enlloch, y, si puch, jo li prometo que l'ajudaré.

Lleonart. Es molt difícil.

Linnell. Tingui confiansa en mí. Vostè li va prometre que's casaría amb ella?

Lleonart. Suposèm que li hagués promés. Quan un home està enamorat es capàs de promètreho tot!

Linnell. Y vostè ha donat paraula de casament a la senyoreta Helena Plugenet sabent que l'altra...

Lleonart. No'm judiqui pitjor de lo que soch en realitat. Desde petit que no havía vist l'Helena. La primavera passada vaig ser a Escocia a les obres del ferrocarril, y quan el senyor Neve, el pare de la Raquel, va deixar la seva filla per anàrsen al Canadà... Ella y jo... vàrem viure plegats... durant algún temps. Al acabarse les obres del carril jo me 'n vaig en tornar a casa, y va ser quan vaig tornar a veure l'Helena. Abans de promete-m'hi formalment và pre-

sentar-se'm ocasió de parlar amb la Raquel dugues o tres vegades. Ens varem despedir y vaig anar me'n, donant-ho tot per acabat. Però aquesta tarda ho he sabut tot. Es un càstich de Déu, senyor Linnell!

Linnell. Què pensava fer vostè, ara?

Lleonart. La mamà ha dit que ella se n'encarregaría de la Raquel...

Linnell. Y l'Helena?

Leonart. Aquesta ray, no hi hà pór de que ho sapiga.

Linnell. Y vostè s'atreviría a casarse amb l'Helena sabent que té paraula empenyada amb una altra noya? Sabent lo molt que aquesta noya sofrirà per vostè, per culpa exclussiva de vostè?

Lleonart. Es molt trist el cas de la pobra Raquel! Ja me'n faig cárrech. Es tant bona! Y m'estimava tant! Sempre 'm recordaré que, qant me veya, la seva cara s'iluminava sobtadament amb una foguerada d'alegría. Un home pot arribar a ser malvat sense ganes de ser ser-ne, sense donar-se'n compte. Veritat, senyor Linnell? Veritat que es aixi?

Linnell. Així es. Però quan se dóna compte de que ha faltat, aleshores, sense pensar-s'hi gens, m'entén, sense pensar-s'hi, ha de mirar na trobar el remey del mal. No es això lo que vostè pensa fer?

Lleoart. Naturalment que procurarem que no li falti res.

Linnell. Bé; però, y l'Helena?

(Sona 'l timbre de la porta.)

Lleonart. Deu ser la mamà.

(La Patty va a obrir y torna precedint a la seyora Carlota, que entra).

Lleonart. *(Apart an en Linnell).* Vostè ja n's

ajudarà a guardar el secret. No anirà pas en contra nostra, eh? Així tot s'arreglarà!

Senyora Vilmore. (*Entrant molt excitada*). Es aquí, veritat? Ah, Lleonart! Còm es que no has acompanyat a l'Helena? Tórnate'n a casa. Vull parlar una estona amb el senyor Linnell d'aquesta mestra de dibuix. (*Mirant fixament a n'en Linnell.*)

Linnell. (*Amb dignitat.*) Estich a les seves ordres, senyora.

(La senyora Vilmore està alarmada per l'actitut d'en Lleonart y d'en Linnell, sospitant lo que ha succehit.)

Lleonart. Es inútil, mamà, ho sab tot.

Senyora Vilmore. Tot... què? Què li ha explicat aquella noya?

Linnell. Ella? Rès. Una casualitat ha fet que arribés a les meves mans certa carta dirigida al seu fill.

Senyora Vilmore. Còm es que s'ha atrevit a escriure a n'en Lleonart?

Linnell. Que no ho troba molt natural?

(En Lleonart vá per parlar, però la senyora Vilmore, amb un gest imperatiu, li fá senyal de que calli,)

Senyora Vilmore. La carta anava dirigida al meu fill?

Linnell. No.

Senyora Vilmore. Aleshores a quí?

Linnell. A ningú.

Senyora Vilmore. Y vostè ja ha deduhit que... Ahónt es aquesta noya?

(Dóna unes quantes pases cap al fons. En Linnell la priva d'avansar.)

Linnell. Un moment, senyora. Aquesta pobra noya està excitadíssima, té febra... Permètim que abans de parlar amb vostè jo la prepari.

Senyora Vilmore. Suposo que no li dirà pas que repeteixi aquesta historia!

Linnell. Còm s'entén historia? Així vostè també la sab?

Senyora Vilmore. No es pas difícil endevinarla. Haig de vèurela de precís per saber la veritat.

Linnell. (*Amb gran aplóm.*) La veritat es lo que vostè ja sab, senyora.

(Se'n và triomfalment pel fons. Un cop en Linnell es fòra, la senyora Vilmore, que l'ha observat quan se n'anava avansa ràpida cap al seu fill. La seva actitut es desde aquest moment resolta, enèrgica, desesperada. Và de dret al seu fill sense contemplacións; remordiments ni contemporisacións.)

Senyora Vilmore. Parla, Lleonart: què ha succehit?

Lleonart. M'ha acusat, y jo, es clar, ho he negat.

Senyora Vilmore. Ho has negat?

Lleonart. De primer, sí... Però, després, quan he vist que ho sabía tot, ho he confessat.

Senyora Vilmore. Que ho has confessat, dius?

Lleonart. Li he dit que ho sentía molt...

Senyora Vilmore. Què més? Parla!

Lleonart. Li he dit que li vaig prometre

que'm casaría amb ella... No li volía pas dir, però li he dit...

Senyora Vilmore. (*Amb desesperació.*) Oh! Què has fet, Lleonart? T'has suicidat! Sí: això es un suicidi social! T'has perdut a tu mateix, per sempre!

Lleonart. Que no podèm fer de manera que ell ens guardi'l secret?

Senyora Vilmore. Es molt difícil. Ho intentarèm. Ho provarèm tot. (*Amb rapidesa.*) Dius que de primer ho has negat?

Lleonart. Sí. He fet veure que m'escandalitzava amb semblants acusacións. Li he dit quina mala vespa l'havía picat per ferlo parlar així contra meu.

Senyora Vilmore. Y després li has dit que't sabía molt greu, que't feya llàstima y...? Bé: al cap d'avall no hi hà més que la seva paraula contra la teva! Si tant sols poguessim anar portant la noya pel nostre camí! Hi hà alguna cosa o algú que pugui provar les vostres relacións a Escocia?

Lleonart. Me sembla que no.

Senyora Vilmore. Pènsaho bé. Allà hi havía gent. Els mateixos empleats, els trevalladors... Algú podría...

Lleonart. Sí, en Kerwick.

Senyora Vilmore. Ho pot haver dit an algú aquest?

Lleonart. Es clar que sí! Però estich segur de que no ha dit rès.

Senyora Vilmore. Ahont es en Kerwick?

Lleonart. Al Sud de l'Africa.

Senyora Vilmore. Oh! Així ray! El teu pare està per venir. Ara val més que te'n vagis. Déixaho per mi tot això. Ah, Lleonart! Si jo't pogués salvar!...

Lleonart. Que n'ets de bona, tu, mamà! Y jo no t'he donat més que disgustos!

Senyora Vilmore. Ara ja està fet. Hem de buscar el remey, costi lo que costi. (*Acompanyantlo a la porta.*) Véste'n, Lleonart, abans de que vingui'l teu pare. (*En Lleonart se'n va de puntetes, sense fer soroll, despedintse amb gestos de sa mare.*) Psit!

(Observantlo mentres se'n và, la senyora Vilmore queda pensativa, com combinant algún plan. Pausa. Al cap de poch temps s'obra la porta de l'escriptori y entra en Linnell, després de traspassar el passadís. La senyora Vilmore, al sentirlo, agafa un posat de dòna tranquila y reposada.)

Linnell. Que se n'ha anat el seu fill?

Senyora Vilmore. Sí. No hi havía de fer rès aquí. No li sembla?

Linnell. Si poguessim arribar a una intelligencia en l'assumpte de la senyoreta Raquel Neve, me n'alegraría molt.

Senyora Vilmore. Sí, sí, per la meva part. Què podèm fer per aquesta noya? N'hem de parlar, perquè suposo que vostè no deurà pas permetre que la seva senyora passi les hores cuydant a una desconeguda durant una malaltía que podría ser llarga. Veritat?

Linnell. No crech que trigui gayres díes en pellàrseli la ferida. Ara la febra...

Senyora Vilmore. Pobra noya! Miri: a Gilminster hi hà una bona casa de dispeses. Conech la mestressa. Amb una recomanació meva hi estarà d'allò més bé. Y, naturalment, tot correrà pel meu compte.

Linnell. Permètim... Quan li he dit que vostè era aquí s'ha sobressaltat una mica.

Senyora Vilmore. Y ara! Y per què?

Linnell. *(Amb enteresa.)* Senyora, jo li prego que, si vol trovar un medi d'arreglar aquest assumpte, me parli amb tota sinceritat.

Senyora Vilmore. No l'entench. Vol dir que hi hà algún inconvenient en que jo m' encarregui d'aquesta senyoreta?

Linnell. No; però'm sembla que no pensèm en que hi hà una altra qüestiò, molt més interessant.

Senyora Vilmore. Quína?

Linnell. La senyoreta Helena.

(Cop de timbre a dintre.)

Senyora Vilmore. Deu ser el meu marit. Ell no sab rés de tot això. *(Altre cop de timbre).* Me sembla que de moment serà millor no dir-n'hi rés.

(Després del segón cop de timbre apareix en Vilmore al pasadís. La Patty, que haurà sortit de l'escriptori y haurà obert la porta del pis, l'acompanya.)

Vilmore *(desde'l pasadís).* Què es a casa'l senyor Linnell? L'haig de veure desseguida. *(Entra y tanca la porta després d'entrar).* Dispènsim aquesta entrada tan poch cerimoniosa, Linnell, però la carta de vostè sobre lo d'en Guillém m'ha regirat tot de mala manera. Me l'han entregada en el precís moment en que anava a sentarme a taula y no he sopat: veli aquí! Ja ho has vist, Carlota.

Senyora Vilmore. Encara hi ha hagut alguna cosa més.

Vilmore. Què se m'endona de tot lo demés! Lo primer es lo primer, y es lo únich que té importancia. Acabo de parlar d'aquest assumpte amb al seu superior, y estèm completament d'acort. *(La senyora Vilmore, nerviosa e impacienta, fá signes al seu marit de que calli).* En conclussió: o vostè fà acatament a les meves idees, que són rectes en lo referent a la moral, o se'n va del poble abans de quinze díes: nét y clar! Què s'estima més?

Linnell *(amb calma).* Lo que voldría saber es quines són les idees de vostè respecte a moral.

Vilmore *(furiós).* Déu de Déu! *(Pegant un cop de puny al damunt de la taula).* Les meves idees sobre moral són les bones, les úniques, les antigues idees que han tingut sempre totes les persones de conciencia. Hem acabat. Vol seguir les meves instruccions respecte a n'en Guillém? Sí o no?

Linnell. Abans voldría saber, senyor meu, quines són les instruccions de vostè respecte al seu fill.

Vilmore *(amb gran extranyesa).* Respecte al meu fill?

Linnell. Dongui una mirada a casa seva, senyor Vilmore. Ocupis una mica més de lo que passa a casa de vostè, abans de ficarse en la dels altres.

Vilmore. Què vol dir amb això? Parli més clar, si vol que l'entengui!

Linnell. Vostè acaba de dir que les seves idees sobre moral són les bones, les úniques, les antigues idees que han tingut sempre tots els homes de conciencia. No es veritat? Que vostè, en semblants casos,

segueix sempre la mateixa linia de conducta. No es així? Y ara pregunto jo: està dispossat a seguirla també y aplicarla al cas del seu fill y de la senyoreta que hi há allà dins de l'escriptori?

Vilmore *(a la seva senyora, dessorientat)*. Però, què'n sabs alguna cosa tu de tot aixó?

(Entra la Patty).

Patty. Senyor: vol fer el favor de venir un moment? Diu que vol parlar amb vostè desseguida.

Linnell. Ja vinch. Permétinme.

(En Linnell y la Patty se'n van y entran a l'escriptori.)

Vilmore. Carlota! Però, que es veritat això que acaba de dir aquest home? *(La senyora Vilmore, emocionada y avergonyida, fá que sí amb el cap)*. De manera que aquesta noya'ns pot posar en un conflicte?

Senyora Vilmore *(resoluda)*. No. Si puch, com espero, péndrela pel meu compte, no'm serà difícil persuadirla de que calli y se'n vagi ben lluny, pera no tornar. Ella ray! An en Linnell es principalment a qui s'ha de guanyar per tots els medis!

Vilmore. Ara'm penedeixo d'haver sigut tant intransigent amb en Guillém y la Sarah!

Senyora Vilmore. Què se m'endona a mi d'en Guillém y de la Sarah! En Lleonart es qui 'm preocupa en aquets moments! Hem de comprar el silenci d'en Linnell, costi'l que costi!

Vilmore. Deu de Deu! Me repugna l'haverme d'humillar devant d'aquest home! *(Furiós)*. Es horrible que'l meu fill m'hagi colocat en una situació tant difícil, després

dels meus esforços titànichs per conservar la moralitat del poble!

Senyora Vilmore. No divaguèm. El cas no pot ser més urgent. Si això se sab, el casament amb l'Helena 's desfarà y en Lleonart quedarà arruinat per sempre més.

Vilmore. No sols hi quedarà en Lleonart, d'arruinat, sinó que hi quedarèm tots. Tots! Fins en Viveash! No podràn pagarse les hipoteques, y què farèm aleshores?

Senyora Vilmore. No'm preocupa lo que ens pugui succehir a nosaltres! Lo que'm fá engunia es la sort del nostre fill! Ara que tot li anava tan bé!

Vilmore. No hi hà més solució que oferir an en Linnell el lloch que deixarà vagant en Daubeny.

Senyora Vilmore *(resolta)*. Tens rahó. Vaig a dirli desseguida.

Vilmore. Y si no 'l vol acceptar?

Senyora Vilmore. Aleshores dirém qu'en Linnell ha comès un error gravíssim y el treurèm del poble.

Vilmore. Lo que s'ha d'evitar es que les males llengues mormurin.

Senyora Vilmore. Si's pogués conseguir que la noya digués qu' en Linnell s'ha equivocat... *(Parant l'orella)*. Calla, qu'es ell! *(Pausa. Entra en Linnell)*. Còm està la malalta?

Linnell. Té febra y desvarieja una mica.

Seuyora Vilmore. Persisteix acusant an en Lleonart?

Linnell. No li he preguntat rés jo, ara, senyora, de tot això.

Senyora Vilmore. Aleshores ho faré jo.

(Intenta anar cap al fons.)

Linnell (*deturantla amb un gest*). No's molesti. Passarà per aquí quan vagi cap a dalt. Vostè mateixa podrà judicar, veyent l'estat en que's troba, si es convenient aquesta nit ferli preguntes d'aquesta mena.

Senyora Vilmore (*amb refinada hipocresía*). No tingui por. No vull pas exasperarla, no, pobreta! Qu'es cas! Es tant fàcil provar que vostè s'ha equivocat, que no val pas la pena!

Linnell. Que jo m'he equivocat?

Senyora Vilmore. Vostè ha contat l'historia d'aquesta noya al meu fill; ell, naturalment, ha demostrat compassió per ella; y vostè ha donat una mala interpretació an aquest sentiment compassiu. Veli aquí!

Linnell. Senyora Vilmore! Jo no he sofert cap equivocació. Permètim que ni per un moment accepti aquesta idea.

Senyora Vilmore. Ja veig que està dispossat a mantenir, com sempre, la seva actitut intransigenta y antagònica a la nostra manera de pensar.

Vilmore. Sí, Linnell. Jo crech que bé pot escoltar lo que li proposèm!

Linnell. Ah! Perdonin. Que potser me proposen alguna cosa? No ho havía entès.

Vilmore. Això depènt de si vostè vol quedarse al poble y trevallar amistosament amb mi pel bé de tots els feligressos.

Linnell. Es clar que sí! Però, que té que veure tot això amb lo de que ara parlavem?

Vilmore. Tot es fill de lo mateix, Linnell. Cóm es que no abandona, d'un cop per sempre, aquestes idees y aquestes opinions

tant exclusivistes, en coses de tan poca importáncia?

Linnell. Y d'això 'n diu coses de poca importancia? Permètinme que m'escandalitzi. Aquesta pobra noya que desvarieja febrosa al meu escriptori; el casament del seu fill amb la senyoreta Helena Plugenet; això per vostès son coses de poca importancia?

Vilmore. Reconech que hi estat intransigent en el cas d'en Guillém y la Sarah. Si jo l'hagués de deixar en mans de vostè, ara...

Linnell. Que me li deixa?

Vilmore. Sí. Resolgui vostè mateix, sempre que'ls meus principis no hi surtin gayre perjudicats.

Linnell. Jo no més en tinch un de principi, per aquests cassos: la més completa condemnació del pecat i la compassió més completa pel pecador.

Vilmore. Aquest es també 'l meu orincipi, fins a cert punt. Podèm subjectarnos a n'ell d'aquí endavant.

Linnell. Concreti, senyor Vilmore.

Vilmore. El senyor Daubeny deixa aquesta rectoría:

Linnell. Ah! Sí?

Vilmore. Y nosaltres voldríem que fos vostè qui ocupés la vagant.

Senyora Vilmore. (*Amb tota intenció*). Quatrecentes cinquanta lliures a l'any, si...

Linnell. Si... què?

Senyora Vilmore. Si podèm comptar amb vostè en tot... y per tot.

Vilmore. En aquestes condicions vostè serà rector. Accepta, eh?

Linnell. No.

Vilmore. No?

Linnell. May. Perquè lo que vostès volen es comprar el meu silenci y lligar les meves mans en l'assumpte d'aquesta pobra noya.

Vilmore. Però vostè es un home incomprensible! Quí l'entén a vostè?

Linnell. Ja m'anirà entenent, no tingui por.

Vilmore. Ja es gosar el seu! Nosaltres no pretenèm violentarlo en rès.

Linnell. Dispénsinme, però m'ho havía semblat. Si vostès m'ofereixen la rectoría, deixantme en completa llibertat d'acció en lo referent a l'assumpte del seu fill...

Vilmore. Es clar, home, que sí!

Linnell. Aixís, ho accepto, y els quedo profondament agrahit.

Vilmore. Al mateix temps voldríem saber... Eh, Carlota?

Senyora Vilmore. Sí... Voldríem saber si vostè està disposat a repetir aquesta acusació contra en Lleonart, o bé si vol ajudarnos a evitar un escàndol.

Linnell. Sempre hi estich disposat a evitar un escàndol, jo, senyora. Jo'ls prometo que, per la meva part, no sortirà dels meus llavis cap paraula de més en aquest assumpte. Però, y la senyoreta Helena Plugenet, que no hi pensen en ella?

Senyora Vilmore. Sí, es clar! Ja m'en faig carrech! Ja es tot un compromís! Però, què hi podèm fer nosaltres?

Linnell. Què hi poden fer vostès? Ser francs y sincers amb ella! Que ella mateixa digui

si estima prou a n'en Lleonart per perdonarlo. Si ho fan així, jo no diré res, però no'ls podré pas casar.

Senyora Vilmore. Que no'ls podrà casar?

Linnell. No.

Senyora Vilmore. Així, si veu que vostè no vol casarlos, l'Helena sospitarà, ho endevinarà tot y la boda serà impossible!

Vilmore. Ho veus. Carlota? Ho veus, ahont arriba la toçudería d'aquest home? Retiro'l meu oferiment, senyor Linnell.

Linnell. El seu oferiment ja l'havía jo refusat a n'aquest preu.

Vilmore. Còm vol dir preu? Així vostè'm tracta fins d'ensibornador! Jo no sé pas lo que'm deté, senyor Linnell.

Senyora Vilmore. Hem de saber exactament lo que vostè sospita del nostre fill.

Linnell. No es sospita, senyora: ès evidencia.

Senyora Vilmore. Y què's proposa?

Linnell. Dir tota la veritat a la senyoreta Helena.

Senyora Vilmore. No! Això may! Fóra terrible!

Vilmore. Fóra crudel! Això sería atentar contra la felicitat d'una pobra noya, que espera amb tota ilusió'l seu casament!

Linnell. Oh! Molt bé! Es a dir que sería crudel atentar contra la felicitat d'aquella, eh? Y l'atentar contra la felicitat d'aquesta, que no ho es també de crudel?

Senyora Vilmore. Ja farèm tot lo que poguèm per ella. Vostè no deurà pas voler que jo desbarati'l pervindre del meu fill.

Vilmore. Un bon xicot, al cap y a la fi, ansiós de servir a la patria desde'l Parlament, o

desde qualsevol altre lloc. Per l'amor de Déu, senyor Linnell, pensis'hi bé! Jo no vuy pas que se separi ni per un moment de la seva linia de conducta; però vostè mateix ho ha dit: «Compassió completa pel pecador». Recordis qu'es el seu lema: no li demanèm pas rès més!

Senyora Vilmore. El nostre fill ha faltat, ja ho sabèm. Però no vulgui malmetre la seva vida! Estèm disposats a fer lo que vostè vulgui. Es una mare la que li demana, la que li prega! Pensi que vostè també té fills! Posis al meu lloc! Salvi! Per l'amor de Déu, senyor Linnell! Salvi al meu pobre Lleonart!

Linnell. Sálvil vostè mateixa. Salvil dihent la veritat. No hi hà cap altre medi. Si ara jo, renegant de les meves idees, volgués amagar la veritat, podría ser responsable d'una gran desgracia. Pensin que d'aquí a un mes en Lleonart ha de casarse amb l'Helena, y pensin també que alguns mesos després aquella altra li ha de donar un fill, un fill seu!

Senyora Vilmore. No! Això no! No serà pas!

Linnell. Tart o aviat, ha de ser! Pensin en la responsabilitat que hauràn contret! L'Helena li dóna tot al casarse! Y a cambi de què? Si vostès permeten que aquest casament se tiri endavant, enganyan miserablement a una ignocenta.

Vilmore. Còm s'entén enganyar?

Linnell. Enganyar! Sí, sí. Ho torno a dir per si no ho havía entès!

Senyora Vilmore. Si l'Helena ho sab estèm perduts! Pobre fill meu!

Linnell. Però que no tenen conciencia vostès? Pènsint'hi una mica, per l'amor de Déu! Entren tots dos a la casa nuvial, aparentment nèts de tota culpa, immaculats, tremolosos d'amor y de ventura! (*Quasi amb èxtasi.*) La felicitat ha obert la porta als dos esposos; tot resplandeix, tot es perfum, tot es benestar. Però vé un día que l'esposa s'adona, amb repugnancia, que hi hà alguna cosa corrompuda que infecta tota la llar, y aleshores... Ah! No. Això no ho permeterà pas vostès. No. Perquè tampoch voldràn que'l seu fill estimat, carn de la seva carn, sang de la seva sang, entri en la seva casa nuvial amb el rostre tacat per l'infamia, l'hipocresía y la mentida! Sàlvinlo! Fassin un esfors! Mirin que encara hi són a temps! Diguin la veritat!

(La senyora Vilmore's tomba cap an en Linnell amb un gest d'impaciencia y d'ira).

Senyora Vilmore. (*freda y resolta*). No'ns té de dir rès més?

Linnell. (*calmós, fret y resolt*). La senyoreta Helena ho sabrà tot.

Senyora Vilmore. Haig de veure la malalta. No m'ha dit que ella no la confirmava aquesta historia de les seves relacions amb en Lleonart?

Linnell. Es veritat; però com que'l seu fill la confirma...

Senyora Vilmore. Això encara s'ha de veure!

Linnell. Suposo que no s'atrevirà pas a negarho!

Senyora Vilmore. Ho negarà rodonament!

Linnell. Un moment, senyora. La senyoreta Helena ha de venir demà a vèurem.

Senyora Vilmore. (*reculant*). Y per què?

Linnell. (*solemne*). Per ferme aquesta pregunta: si jo, a conciencia, puch aconsellarli que's casi amb en Lleonart.

(La senyora Vilmore queda aclaparada un moment. Entran pel passadis les senyores Blaney i Linnell. Se les veu passar no més).

Senyora Vilmore. (*posant-se sobre sí*). Y vostè pensa explicarli aquesta historia absurda?

Linnell. No: m'estimo més que li expliqui vostè mateixa.

Senyora Vilmore. (*impressionada per l'idea*). Jo mateixa? Té molta raó. Jo mateixa li explicaré tot, y així quedarà desfeta d'un cop per sempre aquesta farsa indigna tramada contra'l meu fill.

Linnell. Farsa indigna?

(Entra la senyora Blaney per la porta del fons, la del passadis, precedida per la senyora Linnell).

Senyora Linnell. (*entrant y adonantse de l'actitut de tots tres*). Què hi hà? Ens hem trobat amb la senyora Blaney a la porta del carrer.

Senyora Blaney. (*entrant amb ayre de tafanería y mirant a tots amb gran interès*). Venía per saber còm segueix; però si parlen d' assumptes particulars y reservats...

Senyora Vilmore. No, no. Es el senyor Linnell, que ja'ns ha sortit amb un altre extravagancia de les seves...

Linnell. (*amb ira reconcentrada y amenaçador*). Senyora!

Senyora Linnell. Edgard!

Senyora Vilmore. Miri de convèncel, Elisa, de que lo que's proposa es una bogería, que'ls seus fills y vostè poden pagar molt cara.

(Se'n và amb ayre de triomf, atravessa'l passadis y entra a l'escriptori).

Senyora Linnell. Edgard! Senyor Vilmore! Què ha fet el meu marit?

Vilmore. Res: amb l'intent d'arreglar les nostres petites diferencies, li he ofert la rectoría.

Linnell. Ah! Es a dir que me l'ha ofert?Y per què?

Vilmore. Per bé del poble.

Linnell. No. Vosté me l'ha oferta perquè calli.

Vilmore. Ho veuhen? En comptes de donarme les gracies, m'ha dit que lo que jo volía era enganyar, ensibornar, y ha llensat al vol carrechs injustos y ridícols contra'l meu fill.

Senyora Linnell. Edgard! Per l'amor de Déu! Per què ho fas axò? (*A n'en Wilmore*). Dispènsil: ho haurà dit en un moment d'ofuscació. S'haurà deixat portar pel geni. (*A n'en Linnell*). Edgard! Si tens encara una mica de carinyo per mi y pels teus fills...

Linnell. (*trencantli la frase*). Què?

Senyora Linnell. Demana perdó al senyor Vilmore!

Linnell. May! Demanar perdó perqué dich la veritat? Axò mai!

(La senyora Linnell se'n và cap al sofà, plorosa).

Senyora Blaney. (*a n'en Vilmore, amb mau-*

lería). Quína mena de càrrechs ha llensat al vol contra'l seu fill?

(Entra la senyora Vilmore, tornant de l'escriptori).

Senyora Vilmore. La senyoreta Neve té una mica de temperatura, peròm sembla que pot trasladarse perfectament. Ara està arreglant les seves coses, y jo mateixa me l'emportaré a Gilminster.

Linnell. La senyoreta Neve no sortirà d'aquesta casa.

Senyora Vilmore. Quí ho mana?

Linnell. Jo.

Senyora Vilmore. Senyor Linnell, aquesta noya nega en absolut els càrrechs que vostè ha dirigit contra'l meu fill. S'ha posat en tot y per tot a les meves ordres, y desde aquest moment queda baix la meva protecció.

Linnell. (*Amb gran decisió*). La senyoreta Neve aquesta nit no sortirà d'aquesta casa. Es inútil que s'hi empenyin.

(La Raquel, apoyantse amb la Patty, haurà sortit un xich abans de l'escriptori, atravessa'l passadís y entra en escena. Está excitada, febrosa y desvarieja una mica de tant en tant).

Raquel. (*A la senyora Wilmore*). Ja estich a punt, senyora. Quan vostè vulgui ens en podèm anar. (*A n'en Linnell*). Gracies per tot, però me'n haig d'anar a Gilminster. Perdònim! (*Amb profonda pena*). De tot allò que li he dit, sab? no hi hà rès de veritat, no. Jo m'ho pensava. Però no, no era veritat. Aquella carta tampoch ho era, no, pel senyor Lleonart, no!

Senyora Vilmore. (*Somrihent amb ayre de triomf*). Es clar que no! Ja m'ho pensava!

Raquel. Sí, jo may he dit rès contra'l senyor Lleonart... May! Es clar que no, pobra de mí!... Eh que ja'm creu vostè, senyora?

Senyora Vilmore. Sí, filla, sí... (*A n'en Linnell*). Dònguili el bras, vostè. Ajúdim a portarla a la estació.

Linnell. Passi lo que passi, aquesta senyoreta no sortirà aquesta nit de casa meva. Ho tenen ben entès? (*A la Raquel*). Agafis amb mí. Elisa, ajúdam. Ets dels meus o també vas contra mí?

Senyora Linnell. No ho sé... no sé què fer.,.

Linnell. Si que ho sabs! Ja fà temps que'm coneixes. T'he demanat may rès que no fos just? Confía sempre en mí. Ara en aquests moments solemnes tinch tota la rahó. May de la vida m'he sentit investit de la voluntat de Déu com ara! N'estich segur! Els que m'estimen han d'estar aprop meu! Ho sents?

Senyora Linnell. Sí, ja hi vull estar... Es clar que sí...

Linnell. Ajúdam! Aquesta noya no pot sortir avuy de casa nostra.

(La senyora Linnell s'ajunta amb en Linnell y la Raquel y donen un quants passos cap a la porta de l'escala interior).

Vilmore. Linnell! Això no pot quedar aixís!

Linnell. No? Opòsis'hi si té forsa per oposars'hi!

Vilmore. Vol retirar d'una vegada aquests

càrrechs indignes que ha llensat contra'l meu fill y contra aquesta noya?

Linnell. (*Amb resolució*). No, no y no! De cap de les maneres! Encara que m'oferís vostè'l bisbat de Londres!

(Quadro).

TELÓ

ACTE TERCER

Biblioteca de la casa payral dels Wilmore. Sala del mateix estil arquitectònich de la del primer acte. Porta al fons, que comunica amb un passadís. Porta a l'esquerra, primer terme. Xemeneya encesa al segón terme. Finestra a la dreta, que dóna al jardí. Un sofà y tres taules, una a l'esquerra, l'altra vora'l sofà y l'altra en un recó de la dreta. Les parets estàn completament cobertes per la llibrería, en prestatges descoberts y simètrichs que van de terra fins casi al sostre. La majoría dels llibres estàn ben enquadernats, amb cuyro y or, com en les biblioteques de les antigues cases payrals del sigle XVIII. Hi hà també llibres moderns. En la taula del recó hi hà piles de llibres. En la taula d'aprop del sofà, tinter, plomes y papers. Demunt de la xemeneya, un gran mapa, un rellotge vell y una esfera terrestre. Algún bust, un o dos retrats de familia, en llochs convenients.

Es al dematí, deu díes després de l'acte anterior. Al alsarse'l teló entra la senyora Wilmore per la porta de l'esquerra, depressa, nerviosa y desconfiada. Fa signe a n'en Viveash qu'entri. Aquest entra també per la mateixa porta. La senyora Wilmore, durant tot l'acte demostrarà una gran inquietut, menys quan se trobarà devant de gent forastera; aleshores consegueix dominarse enterament.

Senyora Vilmore. Que ja es aquí?

Viveash. Sí. Ara acaba d'arrivar. L'he tancada a dins del meu escriptori.

Senyora Vilmore. Que l'accepta'l nostre oferiment?

Viveash. No n'hi he parlat.

Senyora Vilmore. S'ha de deixar tot resolt beans que pugui parlar amb el pare de l'

Helena. Sir John ha dit que volía parlar amb la Raquel, devant d'en Linnell, d'en Lleonart y dels Blaney.

Viveash. Sí, aixís ho ha donat a entendre. Estèm en una situació molt perillosa. Hem d'anar amb peus de plom.

Senyora Vilmore. Sí, però ens hem de treure del devant a aquesta noya d'una manera o altra!

Viveash. Quan l'ha vista vostè darrerament?

Senyora Vilmore. Ahir.

Viveash. A l'hotel de Gilminster?

Senyora Vilmore. Sí. Hi he anat casi cada día.

Viveash. Y en Linnell, que l'ha vista?

Senyora Vilmore. Desde que'l doctor Blaney se la và emportar, l'endemà dematí de aquella terrible escena, crech que no l'ha tornada a veure.

Viveash. N'està ben segura?

Senyora Vilmore. Sí; sé qu'en Linnell hi và anar amb l'intent de vèurela, però amb el doctor Blaney hi vàrem deixar unes ordres tant severes, que jo crech que no'l van pas deixar entrar.

Viveash. Y ahònt l'han de tenir aquesta sentada amb Sir John?

Senyora Vilmore. A l'escriptori de vostè, o, quí sab, potser aquí mateix. Aixís li demostrarèm que no'ns fà cap pór.

Viveash. Sí; però, y l'Helena?

Senyora Vilmore. Ara ja no s'hi està amb nosaltres. Aixís que và tornar el seu pare...

Viveash. Ah! Sí, té rahó; no me'n recordava. Y còm s'ho ha près l'Helena?

Senyora Vilmore. Sembla que s'ho ha près molt a la valenta. Và anar a demanar consell a n'en Linnell l'endemà mateix. Jo no ho vaig poder impedir. Y ara ha deixat l'assumpte completament en mans del seu pare. Déu vulga que'n sortím ben aviat de aquest mal pas!

Viveash. Ja té rahó, ja! Jo encara no hi veig pas clar en tot això!

Senyora Vilmore. No se m'espanti ara, vostè? Còm vol dir que no hi veu clar?

Viveash. Tinch els meus dubtes. Vostè m'assegura qu'en Lleonart es ignocent y qu'en Linnell s'ha equivocat? Naturalment que, per mí, això que vostè diu es la veritat. La mateixa noya diu qu'en Lleonart no hi té rès que veure amb ella. N'està segura vostè que la Raquel mantindrà la seva afirmació?

Senyora Vilmore. Sí... Es a dir, jo bé m'ho penso. L'hi he fet veure que aquesta es la única manera de conseguir la nostra protecció, tant per ella com pel seu fill. Convindría que vostè, per la seva part, també li fes entendre.

Viveash. Me sembla que la meva intervenció... Què vol que li digui?

(Movent el cap).

Senyora Vilmore. Còm s'entén? Parli clar!

Viveash. Vull dir que si la Raquel segueix en aquesta actitut, jo també mantindré'l meu paper. Però'm sembla que abans de entrar jo en escena, fóra millor que vostè li dongués una altra empenta. M'entén?

Senyora Vilmore. Si vostè creu qu'es necessari...

Viveash. Opino que sí. Me fà l'efecte qu'es

molt curta de gènit y bon xich escrupulosa aquesta noya. Axís la posèm a prova. Quí li diu que al trobarse devant de Sir John no se'ns espanti?

Senyora Vilmore. Jo crech que no y que cumplirà lo que m'ha promès.

Viveash. (*Movent el cap amb ayre de dubte*). Tots estèm pendents de lo que ella digui. Si'ns falta, ens posa en un compromís terrible.

Senyora Vilmore. (*Asseyentse*). Si això dura gayre, jo no sé si ho podré resistir!

Viveash. Coratge, Carlota!

Senyora Vilmore. Vostè no'ns abandonarà pas, veritat?

Viveash. No. Aniré fins ahont tinch obligació d'anar. Potser més enllà y tot! M'he embarcat amb vostès en la mateixa nau. Si les hipoteques no poden pagarse, jo'm trobaré en la mateixa situació que's trobin vostès.

(Entra en Wilmore pel fons. Vé molt excitat).

Vilmore. Sir John acaba d'arrivar amb l'Helena. Estàs disposada a rèbrels?

Senyora Vilmore. (*Alsantse*). Sí, sí, desseguida.

(Entra pel fons en Goodyer).

Goodyer. (*Anunciant*). Sir John Plugenet.

(Entra Sir John. Es un home simpàtich y elegant, d'uns cinquanta anys molt ben portats. Sà, afable, fort y resolt. En Goodyer se'n entorna).

John. Còm està vosté, senyora Wilmore?

Senyora Vilmore. (*Donantli la mà afablement*). Perfectament, Sir John.

John. Y vostè, Viveash, còm està?

Viveash. Ja ho veu: ja n'hi hà per anar passant.

Senyora Vilmore. Suposo que l'Helena ja no's deu recordar de l'estúpida equivocació del senyor Linnell?

John. Sí; encara la té bon xich molestada tot això.

Senyora Vilmore. Aviat ho aclarirèm a satisfacció de tots.

John. Convé molt, Carlota, crèguim. Y còm està aquesta noya?

Senyora Vilmore. Millora ràpidament.

John. Que encara es a Gilminster?

Senyora Vilmore. No; avuy ha arribat al poble.

John. Eh! De manera qu'es aquí?

Senyora Vilmore. Sí. Y com que'l nom del meu fill ha sigut barrejat en aquest assumpte, m'ha semblat convenient que'l senyor Viveash hi parlés, y ara es al seu escriptori.

John. Què n'ha tret en clar vostè, Viveash, de tot això.

Viveash. Ja veurà: me sembla que'l nostre bon amich Linnell ha volgut pescar en aygues tèrboles, y no ha tret més que llot.

John. Donchs, s'ha de mirar de netejar aquestes aygues per veure si se'n treu alguna cosa profitosa. Jo mateix aniré al seu escriptori y parlaré amb la noya.

(Alarma vivíssima en la senyora Wilmore y en Wilmore. Sir John no se'n adona perque'ls ha girat l'esquena per parlar amb en Viveash).

Viveash. No li sembla que abans fora millor lligar una pila de caps, que ara cada un tira pel seu cantó?

John. Que s'han de lligar caps? No l'entench. Expliquis.

Viveash. Vull dir que s'ha d'anar esgranant la cosa, a poch a poch.

John. Això es precisament lo que jo vull fer.

Viveash. Opino que fóra millor que jo veyés a n'en Linnell, els Blaney y la noya, l'un desprès dè l'altre, y combinar una sentada, a la qual hi assistissim tots, comensant per vostè.

John. Y que no la podríem tenir avuy aquesta sentada? Avuy, que jo soch al poble?

Viveash. No hi hà cap inconvenient, si vostè ho desitja.

John. Sí, sí, els soch franch. Hi tinch un gran interès. Quan més aviat ens veyèm amb aquest vicari, millor. Veritat, Carlota?

Senyora Vilmore. Sí; y axís acabèm, d'una vegada, aquest desagradable assumpte, y podèm parlar desseguida del día del casament.

Vilmore. No hi hà ningú entre la meva gran coneixensa que pugui arribar a sospitar tant sols que'l meu fill... Ah! No: per això tinch tant interès en fer callar aquestes males llengues, quan més aviat millor.

Viveash. Y les farèm callar avuy mateix, aquest dematí sens falta. A quína hora'ns podrèm reunir, Sir John?

John. *(Mirant el rellotge.)* Ara m'emportaré l'Helena a casa dels Oakleys, y a les dotze tornaré a ser aquí.

Viveash. A les dotze? Molt bé! Tothom serà aquí.

John. Perfectament. Es un home actiu per excelencia vostè, Viveash. L'assumpte'm sembla que val la pena. Diuhen vostès que en Lleonart la và conèixer a Escocia, aquesta senyoreta?

Senyora Vilmore. Sí.

John. Y quína mena de relacions hi havía entre ell y ella? Relacions de pura amistat?

Senyora Vilmore. Sir John, vaig a dirli la veritat, però amb tota la reserva.

John. Pot fiarse de mi, senyora: soch un cavaller.

Senyora Vilmore. Hi havía allí empleats en les obres del ferrocarril dos o tres joves. Un d'ells, precisament el que se'n và anar, sembla que tenía certes relacións amb la senyoreta Raquel Neve. Y aquesta và venir a trobar a n'en Lleonart perquè segurament li devía convenir saber l'adressa del seu... No sé si m'explico.

John. Ah! ja!

Senyora Vilmore. Vostè no's pot pensar lo que m'ha costat arrencar aquest secret a n'en Lleonart! Es tan bò y tan lleal, el pobre fill meu! Abans de fer traició a un amich, jo crech que's deixaría matar. Ademés, es incapás de dir cap mentida. M'entén? No sé si m'explico.

John. Perfectament, senyora.

Senyora Vilmore. Confío, naturalment, que vostè sabrà guardar el secret.

John. Senyora! Lo que vostè m'acaba de dir aclareix, en part, els meus dubtes. Però, quín interès pot tenir aquest senyor Linnell en sostenir les seves acusacións?

Senyora Vilmore. Aquest home es un fanàtich!

Vilmore. Un maniàtich. Afiguris que vol posar tavernes model a tot arrèu, per arruinar als pobres fabricants de cervesa!

Viveash. Pobre home! Es un monomaniach esbogerrat! S'ha tornat boig a forsa d'estudis. Y el millor día es capás de sortirnos amb el descobriment de que'l món es quadrat, no més perquè es partidari de tot lo recte.

Senyora Vilmore. Silenci!

(L'Helena y en Lleonart entren pel fons.)

Helena. (*Amb afecte a Carlota.*) Bon día, senyora Vilmore. (*Li fà un petó.*)

Senyora Vilmore. Helena! Filla meva! Còm estàs?

Helena. Senyor Viveash, Déu lo guard.

Viveash. Déu la guard, senyoreta. Bon día.

Helena. Vostès ja devíen parlar del senyor Linnell, veritat? Senyora Vilmore, jo li prego que'm torni la meva paraula y que'm permeti parlar amb ell.

Senyora Vilmore. Helena, tingui ben present que he confiat aquest assumpte a mans del seu papà. Si ara vostè parla amb el senyor Linnell, se passa com aquell qui diu a l'enemich.

Helena. Jo no'l tinch per enemich al senyor Linnell.

John. Lleonart, me sembla que vostè ja's deu haver adonat de l'estat d'esperit en que's troba la meva filla. Crech inútil insistir en que...

Helena. (*Acostant-se ràpidament an'en* Lleonart.) No, no li pregunti rès! Lleonart! Jo t'estimo! Confío en tu cegament!

(Ell li agafa una mà y l'hi besa amb emoció.)

Vilmore. Ja ho veus, Lleonart, quína noblesa de sentiments! Estich orgullós de tu, estimada Helena! Y tinch la seguritat que faràs felís a n'el meu fill.

Helena. No'n parlèm més de tot això, senyor Vilmore. Però, quan el meu papà ho hagi aclarit tot, jo'ls prego que tots vostès siguin ben bons amb el senyor Linnell. No es culpable y no mereix ser castigat.

Vilmore. La seva conciencia ja s'encarregarà bé prou de castigarlo!

Helena. Encara que s'hagi equivocat, crech en la seva rectitut y en la seva honradesa.

Viveash. Això es una mala excusa per apagar una casa que crema.

John. Anèm, Helena: t'acompanyaré a casa dels Oakleis. (*Mirant el rellotge.*) Cuyta, que no'm puch entretenir.

Helena. Passiho-bé, senyora Vilmore.

Senyora Vilmore. Adéu, filla meva.

Helena. Passiho bé, senyor Vilmore.

Vilmore. Adeu, filla... futura.

(Encaixan. Ell va per besarla, però ella fà com qui no se n'adona y s'esquiva.)

Helena. Acompànyam fins al cotxe, Lleonart.

(Se'n vá seguida d'aquest.)

Vilmore. La seva filla es un tressor, Plugenet. Quín cor més gran!

John. A les dotze aquí, eh, Viveash?

Viveash. Sí. A les dotze en punt.

John. Fins a després.

(Se'n vá. En Vilmore, la Carlota y en Viveash quedan una estona contemplantse. Pausa. En Viveash mira'l rellotge.)

Viveash. No podém perdre temps. Avisaré als Blaney que vinguin. Ja són de tota confiansa, eh?

Senyora Vilmore. Ja ho crech! Completament adictes.

Vilmore. Per forsa ho han de ser. No veu qu'en Blaney, gracies a la meva influencia, es vacunador públich?

Viveash (*a la senyora Vilmore*). No estaría de més insistir en la equivocació d'en Linnell, per veure si, sentintho a dir tant y tant, acaba per convences ell mateix del seu error.

Vilmore. Es massa tossut! Com vostè ha dit molt bé, es un maniàtich que acabarà boig.

Viveash. Y la seva bogería es criminal, perquè portarà à la miseria a la seva familia.

Vilmore. Y que no s'entén de rahons!

Senyora Vilmore. No hi hà més remey que enfonsarlo, suprimirlo! O ha de caure en Lleonart o aquest home! (*Amb ira*). Y, si no vol cedir, se l'enfonsa, sense cap compassió!

Viveash. Vaig a dirli que vingui.

(Se'n va cap al fons.)

Vilmore (*ansiós*). Viveash, fassi tot lo que pugui.

Viveash. Això depèn de l'actitut de la noya. Si la poguessim pastar al nostre gust...

Vilmore. Què?

Viveash. Que hem de guanyar, no hi ha més! Ara mateix els la portaré.

(Fá un gest significatiu y se'n va.)

Vilmore. Quína posició més galdosa per un home tan honrat com jo! May m'havía hagut de violentar la conciencia com ara!

Senyora Vilmore. Ofègala la teva conciencia!

Vilmore. Què dius ara? Déu de Déu! Vaig tement que aquí les dónes han perdut tota noció de moral.

Senyora Vilmore. Quan se tracta de salvar un fill, ho perdèm tot les mares. Per això som superiors a vosaltres. Infeliços! (*Pausa. Amb tota l'ànima*). Vols ajudarme a salvar el nostre fill, sí o no?

Vilmore. Estich fent tot lo que puch. Però has de tenir ben present que en aquestes terribles circunstancies haig de mantenirme sempre dintre de la més estricta moralitat.

Senyora Vilmore. Ja t'hi mantens, y amb excés! Si no hi vas amb compte, aquest enfit de moralitat ens perdrà a tots.

Vilmore. Per l'amor de Déu, Carlota! Fíxat en que'l cas den Guillém y de la Sarah s'ha reproduhit!

Senyora Vilmore. Primer de tot som nosaltres, al menos fins a deixar ben resolt aquest assumpte.

Vilmore. Molt bè; però jo haig de demostrar que la meva conducta està sempre ajustada a lo que'm dicta la conciencia.

Senyora Vilmore. Sí; tots fem lo que'ns mana la conciencia, sobre tot quan no'ns costa res.

Vilmore. Carlota! No permeto aquestes insinuacions constants de que soch...

Senyora Vilmore. Què?

Vilmore. Pitjor de lo que haig de ser.

(En Lleonart entra malhumorat, abatut y trist, y's deixa caure en un silló. Pausa. En Vilmore l'observa enfurismantse gradualment, y quan en Lleonart ja està assegut esclata amb ira.)

Vilmore. Y per arribar a n'aquest punt t'he educat amb tot compte y dintre dels principis de la més absoluta moral? Per axò t'he posat al teu devant el meu exemple, que qualsevol fill s'hauría tingut per ditxós de copiar? Y tu, en comptes de seguir les meves petjades, gosas fer venir a casa nostra aquesta... donota?

Senyora Vilmore. Vols callar? Vols fer el favor de callar? Recórdat que tu y jo ja'ns coneixèm. (*Ell, furiós, vol parlar*). Ho sent? Fes memoria! Me sembla que tu y jo ja'ns coneixèm, y lo millor que pots fer en aquesta ocasió es callar!

(En Vilmore se'n va pel fons, abatut y silenciòs. La senyora Vilmore s'acosta a n'en Lleonart, que s'abrassa amb ella. A l'actitut del seu fill, la senyora Vilmore es posa a plorar.)

Lleonart. Mamà! Pobra mamà! No ploris! Quína vergonya que hagis de fer tot això per mí, pel teu fill que t'estima! Que n'he sigut de boig!

Senyora Vilmore. Calla! Si jo pogués salvarte! Jo't salvaré! No tinguis por!

Lleonart. No m'ho mereixo, no! Mereixo que'm peguin, que'm desprecihin! Qué avergonyit, que humillat m'he sentit ara

mateix devant de l'Helena! Quín cor té més gran! Y jo..., jo..., qué petit!

Senyora Vilmore. No parlis així. Tu has fet lo mateix que han fet els altres, però has tingut la desgracia que se sabés. Sir John vindrà, y't farà preguntes. No li diguis ni més ni menos de lo que jo t'he dit.

Lleonart. Ja ho procuraré.

Senyora Vilmore. Pensa qu'es tot el teu pervindre, tota la teva felicitat en aquesta vida! No la destruheixis!

Lleonart. No la destruiré, mamà! Tu no ho sabs lo que jo t'agraheixo tot lo que estàs fent per mí. No n'hi hà de mares com tu! Passi lo que passi, jo t'ho pagaré un día o altre.

Senyora Vilmore (*besantlo amb passió*). Ets el meu fill! (*Pausa*). Mira, veus? Ja torno a sentirme revestida de valor y lluytaré. Hem de guanyar!

Lleonart. Sí, hem de guanyar!

(Entra en Goodyer pel fons anunciant.)

Goodyer. El senyor Linnell.

(Entra en Linnell. Sembla malaltís y més trist que en l'acte anterior, però en la seva cara hi brilla un raig de desesperada determinació.)

Senyora Vilmore. Linnell!

Linnell. Bon día, senyora.

Lleonart. Bon día, Linnell.

Linnell. Bon día. El senyor Viveash acaba de dirme que vostè desitjava vèurem.

Senyora Vilmore. Sí. Lleonart: si vols, ja pots retirarte.

Linnell (*aturant amb un gest a n'en Lleonart, que ja havía donat unes quantes passes*). No, un moment. Vostè ja sab que jo no tinch cap interés en posarlo en evidencia devant de la gent, per lo que vostè ha fet. Al contrari, jo voldría enterrarla, la seva malifeta: però les conseqüencies no's poden enterrar. Vinguim aquí y afròntiles com un home!

(Haurà posat la má a l'espatlla d'en Lleonart. Aquest vol separarse.)

Lleonart. Vol creure, Linnell, que no l'entench de rés en tot això que'm diu?

(Forceja per separarse d'en Linnell, qui li posa les dugues mans a les espatlles y li diu mirantlo cara a cara, amb gran rigidesa.)

Linnell. Es a dir que no m'entén? Vaig a fer de manera que m'entengui desseguida. Vostè s'ha portat com un bergant amb una pobra noya. Ha fet malbé la seva vida, y després l'ha abandonada perquè soporti tota sola 'l pes d'una culpa provocada per vosté. L'ha abandonada perquè's mori de vergonya, en la soletat y en la miseria. Y ara intenta altra vegada seguir els seus procediments de bergant amb una altra noya, una pobra criatura ignocenta, que está a punt de donarli tota la seva puresa, tota la fidelitat, filla d'un gran amor, y tota la seva fortuna. Y per portar a bon terme tot aquest cúmul d'insensateses compta vostè amb l'ajuda de la seva mare! (*Pausa*).

Me sembla que ara'm deu haver entès, veritat, Lleonart?

Senyora Vilmore (*indignada*). Senyor Linnell!

Linnell. (*repetint el concepte y mirant fixament a la senyora Vilmore*). Sí; la seva mare està disposada a ajudarlo. La seva mare, que l'adora, ho sacrifica tot per ajudar-lo a bastir la nova casa en un bassal corromput d'hipocresía y de mentides! Però aquesta casa sense fonaments no pot subsistir! Aquesta casota ha d'ensorrarse per sí mateixa, y a l'ensorrarse ha d'aixafarlos a tots! Vull confessar tota la veritat a Sir John Plugenet, axís que'l vehigi. Vull desemmascarar al seductor engrahit, al seductor covart y mentider! M'ha ben entès, ara? Y vostè, senyora, ara no podrà dir que no hagi parlat clar!

(En Lleonart haurà donat mostres d'una gran nerviositat, però haurà anat dominantse, y a l'acabar en Linnell se separa d'ell y esclata en una gran rialla).

Lleonart. Ha!... ha!... ha!... La vespa que l'ha picat avuy, senyor Linnell, sí que devía ser verinosa!

Linnell. Ah! De manera que insisteix en la mentida? Molt bé! Vostè mateix. A les dotze seré aquí per veure a Sir John.

(Se'n và pel fons. La senyora Vilmore està impacienta y furiosa. Fà un gran esfors, se domina y diu amb relativa calma):

Senyora Vilmore. No: esperis, senyor Lin-

nell. No se'n vagi. Ja que's veu que està decidit a rompre, passèm comptes abans, si li sembla.

Linnell. Vostè vol passar comptes? Y amb mi? Ja es tot un gosar el seu, senyora!

Senyora Vilmore. No hi ha rès que pugui provar el fet del meu fill. Vostè no té cap prova.

Linnell. Y què?

Senyora Vilmore. Escóltim, Sir John y la seva filla accepten les nostres explicacions. Si'ls vol convèncer de lo contrari, no farà més que perdre temps y provarà que encara es molt més boig y molt més fanàtich de lo que la gent se pensa.

Linnell. Ah! Sí? Es a dir que'm tenen per per boig y per fanàtich, eh?

Senyora Vilmore. Sí, senyor. *(Quasi amb sarcasme)*. Que no ho sabía?

Linnell. *(amb fina ironía)* No. Vès si es extrany, veritat? Y jo, pobre de mí, que sempre m'he tingut per un home modest, senzill, corrent y honrat! Quín desengany!

Senyora Vilmore. Després d'haver complert les seves amenasses, se n'anirà del poble, per no tornar, amb la reputació, ben galdosa per cert, d'haver iniciat una calumnia maliciosa contra un dels feligresos. Es impossible que'l senyor Daubeny el puga recomanar a ningú. La seva carrera s'haurà acabat. Y anirà enfonsant-se, fins a desaparèixer.

Linnell. Diu que m'aniré enfonsant? Si amb la veritat per escut un s'enfonsa, dèixim enfonsar, millor! Es una fi que no me la podía esperar.

Senyora Vilmore. Ah! Vol dir que morirà

màrtir? Es a dir que vostè vol la palma del martiri! Ja són pretensions! Me sembla que l'alcansarà. Però y què'n farà dels seus fills, que tot just comensan a viure?

Linnell. Se buscaràn la vida, con se la buscan els aucells.

Senyora Vilmore. Sí: viuràn de caritats! Però, que no té cor, vostè? Per darrera vegada, Linnell! Pensi en el pervindre que l'espera!

Linnell. Miseria, miseria, y rès més que miseria! Y bé, y què? Ja ho sé. Però quan van acompanyades de la miseria, la fè y la veritat triomfen sempre! Y vostè, pel seu cantó, pensi també en el pervindre del seu fill. Farsa! Mentida! Hipocresía! Y rès més! Per darrera vegada torni en sí, Carlota! Surti d'aquest cau de mentides! Surti a la llum de la veritat!

Senyora Vilmore. (*Indignada y impacienta.*) Però, que no ho veu que està perdent el temps, home de Déu? Vostè lo que vol es perdre al meu fill, no es això?

Linnell. Y vostè lo que vol es perdre'm a mi, no es veritat?

Senyora Vilmore. Sí, si vostè m'hi obliga. Y ho faré sense compassió! M'entén?

Linnell. Que'n fà d'estona que l'entench, senyora!

Senyora Vilmore. Donchs no'n parlèm més. Y caygui qui caygui!

(Entra en Viveash pel fons.)

Viveash. Ja han acabat amb el senyor Linnell?

Senyora Vilmore. Sí. No vol entrar a la rahó y... hem acabat! (*Arronsant les espatlles.*)

Viveash. Pitjor per ell. (*Pausa.*) Vingui'm aquí, Linnell. Ja ho sé que no es tan boig com la gent diu.

Linnell. Tinch per norma dels meus actes la veritat. Si això es ser boig, visca la bogería, senyor Viveash!

(Aquest mira a la senyora Vilmore.)

Viveash. Sir John m'ha encarregat que anés recullint detalls del cas. Vol ferme'n la relaciò vostè mateix?

Linnell. Vol que l'escrigui?

Viveash. No n'hi hà necessitat. Una senzilla relació. Suposèm que ara tením cinch minuts per anar a donar un tom pel jardí. Y, quí sab! potser tot passejant ens entendrèm.

Linnell. (*Mirant a l'un y a l'altre.*) Que ja hi estarà conforme la senyora?

Viveash. Es clar que sí!

Linnell. Què vol la senyora? Llum o tenebres? Vostè mateix: pregúntili.

(Se'n và pel fons. La senyora Vilmore y en Viveash se miran esverats.)

Viveash. (*Amb ira.*) Toçut! Miserable! (*Senyalant a l'esquerra.*) Aquí té la noya. Ja pot parlarhi quan vulgui. (*Se'n và pel fons cercant a n'en Linnell.*)

Senyora Vilmore. (*Obrint la porta de l'esquerra.*) Vol venir un moment? (*Entra la Raquel, vestida de carrer. Està pàlida, malaltissa, espantada, donantli la mà carinyosament.*) Còm està, Raquel?

Raquel. Bon día, senyora.

Senyora Vilmore. Sir John vindrà desseguida y li farà moltes preguntes. Vostè cumplirà lo que'm và prometre, eh?

Raquel. (*Calmada.*) Sí: no faltaré a la meva paraula.

Senyora Vilmore. Ja n'està ben segura que no's farà traició?

Raquel. (*Amb gran seguritat.*) Completament segura.

Senyora Vilmore. Gracies. (*Respirant.*) No's pot pensar lo molt que li agraheixo!

Raquel. (*Asseyentse prop de la taula de l'esquerra.*) Si ho faig així, podré veure a n'en Lleonart, de tant en tant?

Senyora Vilmore. Me temo que no podrà ser. Al senyor Viveash y a mi 'ns sembla que convindría que vostè se n'anés d'Inglaterra.

Raquel. Així, ja no tornaré a veure més a n'en Lleonart! Y ell no'm voldrà veure? No?

Senyora Vilmore. No fóra correcte ni convenient.

Raquel. Vol dir que ell no'n voldrà saber may més rés de mi? Y tant que jo l'estimo! Ara potser més que may! No li ha dit rés per mi?

Senyora Vilmore. Això que jo li he dit: que ho fassi per ell.

Raquel. Ell... vol... això?

Senyora Vilmore. Y vostè ho farà. Eh que sí?

Raquel. Naturalment. Y tampoch ne voldrà saber rès del seu... del seu fill? Y si jo morís? Què faría'l pobret sense mare, sol? Potser me'l maltractarían y no me'l pujarían pel bon camí. (*Amb passió sobtada*)

Això fóra horrorós, horrible! Jo ja sé que he faltat, que he obrat malament; però vull que'l meu fill vagi per un altre camí Y, si jo faltés, en Lleonart no'l voldría veure el seu fillet, ni saber què fà?

Senyora Vilmore. Si vingués aquest cas, jo li prometo cuydarme de la criatura.

Raquel. Vostè? Però, y en Lleonart?

Senyora Vilmore. (*Amb gest de desesperació.*) No hi pensi amb ell, per un quant temps. Així com així, no l'ha de veure més.

Raquel. (*Vivament.*) Això sí que no pot ser! (*Pausa. Repensantse.*) Faré lo que vostès vulguin.

(Entra en Viveash, tot desconcertat.)

Senyora Vilmore. (*Anantlo a trovar vivament.*) Y bé?

(En Viveash mou el cap y arronsa les espatlles. Mira a la Raquel y a la senyora Vilmore. Pausa.)

Senyora Vilmore. La senyoreta Neve està disposada a parlar amb Sir John. Sosté que no hi hà ni una paraula de veritat en la calumnia del senyor Linnell. Les relacións d'en Lleonart y d'ella, a Escocia, van ser tan sols de pura amistat, y encara lleugeríssima. Veritat, Raquel?

(La Raquel abaixa la vista y fà un signe afirmatiu apenes perceptible).

Viveash. Així, aviat acabarèm. Podría escriure una noteta a la senyora Vilmore confir-

matoria de lo que vostè diu. Paper, tinta, ploma? Ah! Aquí té de tot.

(Posa al devant de la Raquel tot lo necessari pera escriure).

Raquel. Y què vol que hi escrigui?

Viveash. Que... quan vostè era a Escocia, la primavera passada, và intimar amb un jove, que va prometre casarse amb vostè.

Raquel. Sí.

Vileash. Ni hi hà necessitat de posar el seu nom. Li dirèm el senyor X, per exemple. Aquest jove no era pas en Lleonart?

(La Raquel el mira y calla).

Senyora Vilmore. *(Amb imperi).* Era 'l meu fill?

Raquel. No.

Viveash. Donchs, comensi la nota dihentaixò.

Raquel. Però, ja ho puch escriure això, jo?

Viveash. No acaba de dir vostè mateixa que no era en Lleonart? La mateixa afirmació ha fet devant la senyora Blaney y de la senyora Linnell. Me sembla que no hi hà cap inconvenient en escriure lo que ja es dóna com a cert.

Raquel. Cumpliré lo promès; però... Eh que no me n'hauré d'anar d'Inglaterra? *(Quasi plorant y aixugantse alguna llágrima).* No podría.

Viveash. Vaja, vaja! No'ns fasi enternir ara. Tot se fà pel seu bé.

Raquel. *(Mirant a l'una y a l'altra).* Això vol dir que me n'hauré d'anar. Però, podré veure a n'en Lleonart, abans?

Viveash. No havíam quedat que amb prou feines se coneixían, vostè y en Lleonart?

Raquel. *(Bruscament).* Ja ho sab que en Lleonart es meu!

Senyora Vilmore. *(Fent un gest desesperat an en Viveash).* Sir Jhon està per venir. Sí no prescindeix d'en Lleonart, no podrém fer rè per vostè.

Raquel. No tingui pór: ja 'n prescindiré. Però abans vuy vèurel per darrera vegada. Eh que sí que me'l deixaràn veure? No tinguin pór: no faré cap escena.

(La Carlota y en Viveash se consultan amb la mirada).

Viveash. No hi veig cap inconvenient.

Raquel. Oh! Gracies, gracies!

Viveash. Se poden veure al meu escriptori, cinch minuts y prou! Y amb certes precaucions!

Raquel. Gracies! *(A la senyora Vilmore).* Moltes gracies!

Viveash. Apa, que 'l temps passa! La nota!

Raquel. Díctimela vostè mateix.

Senyora Vilmore. Té rahó!

Viveash. M'estimaría més que ho fés ella.

Senyora Vilmore. Escriguiho vostè, y que ella ho copihi.

Viveash. Com vulgui. *S'assèu vora la taula de l'esquerra, a l'enfront de la Raquel, y escriu ràpidament).* Crech que vostès han acordat destinar una quantitat a favor de la senyoreta Neve. Saben fixament a quànt puja?

Senyora Vilmore. Encara no.

Viveash. (*Escrivint*). Per impedir qualsevol disgut o desavinensa, fóra millor que la fixessim desde ara.

Senyora Vilmore. (*A la Raquel*). Quànt li sembla?

Raquel. (*Sense esperansa*). M'es igual. Tant se m'endona.

Senyora Vilmore. Veyam: què es lo que necessita vostè anualment, per viure ditxosa?

Raquel. Lo que vostè vulgui. Lo que jo li demano es que'm deixi veure a n'en Lleonart, encara que no més sigui un moment.

(Entra en Goodyer pel fons, anunciant).

Goodyer. El senyor Daubeny.

(Entra en Daubeny. En Goodyer se n'entorna).

Daubeny. Molt bon día, senyora meva y estimada amiga. (*Encaixada amb la senyora Vilmore. Saluda a n'en Viveash*). Hola, amich Viveash!

Viveash. (*Escrivint*). Bont día, reverent.

(Durant l'escena següent la senyora Vilmore y en Daubeny estan a vora la taula dreta; en Viveash y la Raquel continúan vora la de l'esquerra).

Daubeny. Acabo de trobar a Sir John, que m'ha demanat que... Però... (*Senyalant la Raquel*). Potser es indiscreció. Si'ls molesto...?

Senyora Vilmore. Viveash: vol ferme 'l favor d'acabar això a la saleta d'aquí al costat.

Viveash. Ja he acabat.

Daueeny. Vol dir? Miri que... (*Contemplant a la Raquel, que está pàlida y amb la mirada*

fixa, en actitut de desconsol immens). A propòsit, Carlota: hem acordat que'l dinar de despedida sigui 'l día 2. Ja reberàn l'invitació. No tenen pas compromís, aquell día?

Senyora Vilmore. Me sembla que no.

Daubeny. Me n'alegro. Serà una cosa senzilla, però distingida. No més convidarém que'ls íntims.

Viveash. (*Donant el paper a la Raquel*). Me sembla qu' es això. Vegi si li està bé. Llegeixiho.

(La Raquel el pren y llegeix).

Daubeny. (*Apart, a Carlota*). Suposo que aquesta deu ser la noya en qüestió, eh?

Senyora Vilmore. La mateixa.

Daubeny. Pobra criatura! Sir John insistia perquè jo també hi fos, però a mi, francament, no m'agradan aquests assumptes en que m'haig d'entristir, veyent miseries y llàstimes!... Què vol que li digui? Tot lo desagradable ho evito (*Pausa*). Veyam: que li agradaría que convidessim al senyor bisbe?

Senyora Vilmore. M'es igual.

Daubeny. (*Mirantla*). Vostè seuría al seu costat. Es una mica sech de caràcter el nostre bon senyor bisbe. Ah! Però, en cambi, es un gran orientalista. Li enviaré la edició que ha publicat dels nous Evangelis.

Senyora Vilmore. (*Contestant distreta y observant a n'en Viveash y a la Raquel*). Dels nous Evangelis?

Daubeny. Però, que no n'ha sentit parlar de aquesta gran obra? Sembla que algú ha descobert un nou Evangeli en un monestir de Siria. Diuhen qu'es molt curiós. El nostre bon bisbe hi es molt entès en Evangelis

apòcrifs. Cada día vaig tenint una idea més gran de la cristianitat...

(En Viveash haurà conferenciat amb veu baixa amb la Raquel, cridant l'atenció de la senyora Vilmore).

Viveash. *(Alsantse)*. Li està bé?

Raquel. Sí.

Viveash. Carlota, vol fer el favor?

(La Carlota s'alsa, s'acosta a n'ells y en Viveash li ensenya el paper. La Raquel no's mou. Queda asseguda, pàlida y desencaixada. Pausa. Entra en Goodyer pel fons anunciant).

Goodyer. El senyor y la senyora Blaney.

(Entran el doctor y la senyora Blaney. En Goodyer se n'entorna).

Senyora Blaney. Còm và, Carlota?

Senyora Vilmore. Gracies per haver vingut.

Senyora Blaney. Senyor Daubeny...

Daubeny. Estimada amiga...

(En Blaney haurà donat la mà a la senyora Vilmore, saludat a n'en Viveash, que li contesta, y passa a saludar a n'en Daubeny).

Blaney. *(A la Raquel, amb fredor)*. Suposo que ja deu estar completament restablerta. Té molt bon aspecte!

Raquel. Sí, ja estich bé. Gracies.

Senyora Blaney. *(Mirant a la Raquel)*. El

senyor Viveash ens ha demanat que vinguessim. Potser hem vingut massa aviat? Si de cas, ens esperarèm a l'altra sala.

Senyora Vilmore. Oh! No. De cap manera! Seguin. *(A la Raquel, indicantli la porta de l'esquerra)*. Senyoreta, vol fer el favor?

(La Raquel se'n va depressa, avergonyida y amb els ulls baixos per l'esmentada porta. La senyora Blaney la mira fixament fins que desapareix).

Senyora Vilmore. Torno desseguida. Amb el permís de vostès.

(Se'n va per la porta de l'esquerra).

Senyora Blaney. Ho veuhen com no m'he equivocat respecte a aquesta noya? No s'hi ha fixat vostè, senyor Daubeny, que aquesta mena de dónes sempre baixan la vista quan un les mira fit a fit? Jo me'n vaig adonar desseguida y ho vaig dir.

Daubeny. Vostè sempre tant observadora! Se fixa en tot, vostè! Els nostres bons amichs ja ho sabràn apreciar.

Blaney. *(Satisfet)*. La meva senyora es, devegades, una exploradora admirable!

Senyora Blaney. Y com que a casa hi tinch tant poch que fer...

Blaney. *(Un xich molestat)*. Bé, no exageris!

Senyora Blaney. ...m'he pogut dedicar, en cos y ànima, a la moral pública.

Daubeny. Y a propòsit, senyor Viveash, ara qu'estèm sols y tots som de confiansa: vol dir que'l nostre bon amich Lleonart no hi està realment ficat en tot aquest garbuix?

Viveash. Oh! No!

Daubeny. Dich això perque'm sabría molt greu d'haver de rentar roba confosa y provocar la murmuració de la gent, sobre tot de la xurma, qu'es terrible, y més en aquets temps desgraciats de democracia. (*Alarmat*). Sentiría molt que hi hagués un escàndol.

Viveash. May! De cap manera!

Daubeny. Precisament ara que acabo de repartir les invitacions pel meu dinar de despedida! He convidat als Vilmore, Sir John, y si hi hagués algún perill...

Viveash. No tinch pór de rès. En Lleonart triomfarà.

Daubeny. Millor. Sembla, però, que Sir John vé disposat a fer moltes preguntes. Se li podrà contestar a totes satisfactoriament?

Viveash. Afiguris que la mateixa noya declara qu'en Linnell s'ha equivocat!

Daubeny. Ah! Sí?

Viveash. Ara tot se reduheix a que ho juri. En Linnell dirà una cosa, nosaltres en dirèm una altra, y aleshores la senyora Vilmore espera que tots els seus amichs l'ajudaràn, y que per ells serà veritat tot lo que ella digui.

Daubeny. Naturalment! En Linnell me và dir què sé jo què d'una carta que la noya havía escrit a n'en Lleonart.

Senyora Blaney. (*Amb misteri de tafanera*). Ara, aquí, entre nosaltres, la nit que la Raquel va passar a casa d'en Linnell, jo vaig anarhi a buscar al meu marit, y per casualitat vaig veure a dins del saquet de mà de

la noya, que precisament era obert, una carta.

Viveash. Que la và llegir?

Senyora Blaney. No; però com que era oberta, vaig poder llegir la paraula «vergonya» y...

Blaney. N'estàs ben segura?

Viveash. Que'n dirà rès vostè d'aquesta carta?

(El senyor Blaney fà a la séva muller una senyal autoritaria, indicantli que calli).

Senyora Blaney. Oh! No! No tingui pór!

(Entra la Carlota amb un paper escrit a la mà).

Senyora Vilmore. Si volen llegir lo que la senyoreta Neve ha escrit?... (*Donantli el paper a Viveash*). Són més de les dotze. Sir Jonh ja hauría d'ésser aquí.

Viveash. (*Després d'haver passat els ulls pel paper*). No pot estar millor. Dèiximela per mí.

(Entra en Vilmore per fons).

Vilmore. Senyors...

Daubeny. Còm anèm?

Vilmore. Y vostè, senyora Blaney? ¿Còm està? (*Salutacions*). Doctor, ens trobèm reunits en circunstancies ben poch agradables: el meu fill es acusat de... Y aquest senyor vicari tan original! Suposo, Daubeny, que vostè, al deixarnos, ja farà de manera de no continui aborrintnos.

Daubeny. No sé pas lo que se'n pot fer de aquest home. Què li sembla a vostè?

Vilmore. Espero que'm farà la gracia de desaparèixer del meu devant. Perquè, en cas contrari, ja m'encarregaré jo de ferlo fonedís moralment. Aquesta es la meva actitut quan algún pillastre me vol plantar cara.

Daubeny. Actitut admirable y plena de bon sentit.

(Entra en Goodyer anunciant).

Goodyer. Sir John Plugenet.

(Entra Sir John. En Goodyer se n'entorna).

John. Que arribo tart? Senyora Blaney...

Senyora Blaney. Còm està, Sir John?

(Salutacions).

John. Que no es aquí'l senyor Linnell?

Senyora Vilmore. Sí. L'he fet entrar al salonet, fins que la séva presencia sigui necessaria.

(Toca'l timbre).

John. Fassi venir també a n'en Lleonart.

Vilmore. En Lleonart ja frisa per vèures cara a cara amb el seu calumniador. (*Entra en Goodyer*). Digui al senyoret y al senyor Linnell que fassin el favor de venir.

(En Goodyer se n'entorna).

John. Y la senyoreta Raquel?

Viveash. Es a la saleta d'aquí al costat.

Senyora Vilmore. Vindrà aixís que la cridèm, però crech que vostè deurà voler evitar, tant com se pugui, la séva presencia.

John. Té rahó.

Senyora Vilmore. Ademès, aquí tením tota la séva confessió, firmada per ella mateixa. Vol dignarse passarhi els ulls, Sir John?

(Li dóna'l paper. Entra pel fons en Lleonart. Durant tota la escena adopta una actitut de gran confiansa y d'absoluta serenitat, però hi hà algún moment en que'l traheix l'ansietat, y aleshores mira d'esquitllentes a sa mare).

Lleonart. Còm està, Daubeny?

Daubeny. Què diu el bon amich Lleonart?

Lleonart. Y vostè, senyora Blaney?

Senyora Blaney. Molt bé. Y vostè?

Lleonart. Hola, Blaney.

(Salutacions).

John. (*Després d'haver llegit detingudament el paper*). Això sí que tanca de cop!

Viveash. Lo mateix me sembla a mí.

John. Què hi pot contestar a n'això el senyor Linnell?

(Entra en Goodyer anunciant).

Goodyer. El senyor Linnell.

(Entra en Linnell. Saluda a tots, en general. Sir John el mira amb certa fredor desdenyosa).

Senyora Vilmore. (*Presentant*). El senyor Linnell. Sir John Plugenet.

Linnell. Tinch un gran plaher...

John. (*Fret*). Servidor de vostè.

Viveash. Crech que no es cosa de perdre temps. Volen fer el favor d'assèures?

(S'asseuhen en Daubeny, la senyora Vilmore, la senyora Blaney y'l doctor. En Viveash també s'assèu y va prenent notes durant tota l'escena).

Viveash. Senyor Linnell, haig de pregar formalment a vostè, abans d'entrar en cap discussió, que retiri certes afirmacions fetes per vostè referent a les persones d'en Lleonart Vilmore y de la senyoreta Raquel Neve.

Vilmore. Y que presenti les seves excuses.

(Pausa. Silenci).

John. (*Imperiós*). Quína es la seva resposta?

Linnell. (*Mirant al seu entorn*). Cap.

John. Què? Després d'una acusació tan grave, ens nega vostè la prova?

Linnell. No, ni molt menos. Aquí he vingut precisament per això.

John. Y anat repetint la calumnia per tot arreu!

Linnell. No he dit ni una sola paraula de tot això desde aquella nit.

Vilmore. Donchs, tot el poble ho sab.

Linnell. No per culpa meva. Ni tinch tampoch intenció de repetir aquesta historia aquí, en aquests moments, si vostès no m'hi obligan.

John. Ja'n parlarèm d'això. Però, abans de sortir d'aquesta sala, jo li exigeixo que repeteixi o que retiri en absolut, per falsa, aquesta historia!

Linnell. Permètim. Per pura casualitat vaig

enterarme de la falta d'en Lleonart Vilmore. Vaig insistir en que confessés la veritat. Y encara insisteixo.

Viveash. (*Secament*). Aquestes invocacions sentimentals aquí no fan cap efecte. Sir John lo que vol son fets.

Linnell. Y fets tindrà. Mentres la senyoreta Raquel era a casa meva, vaig trovar una carta per terra Creyent qu'era per mí, vaig comensar a llegirla. Parlava de vergonya y de desesperació de la persona que l'havía escrita...

Vilmore. Y què tenía que veure aquesta carta amb el meu fill?

Linnell. La carta deya, ademés: «Aniré a veure a la teva mamà avuy mateix». Y...

Viveash. Bé; però, sense en Lleonart, n'hi han d'altres al poble que tenen mare.

Linnell. Es cert. (*Acostantse a la senyora Vilmore*). Mares qu'ensenyen als seus fills a estimar la veritat y a odiar la mentida.

John. Senyor Linnell, prou! S'atreveix vostè tambè a acusar a una senyora tant respectable com la senyora Vilmore? Ja no's pot arrivar a més!

(Furiós).

Viveash. Calmis, Sir John! Aviat ho aclarirèm això. (*A n'en Linnell*). Ja n'està ben segur que la carta no deya: «Aniré a veure la teva avia»?

Linnell. Me sembla que la noya no devía tenir ganes de bromejar en aquells moments!

Viveash. Ahónt es la carta?

Linnell. La senyoreta Neve la và cremar.

Viveash. Quina llàstima! Carlota, vol fer el favor de preguntar a n'aquesta senyoreta si la carta que'l senyor Linnell và trovar aquella nit anava dirigida al seu fill o a qualsevol...

Linnell. Però, per què li han de preguntar, si tots vostès ja saben que dirà que no?

Senyora Vilmore. No ho podèm preguntar a ningú més que a n'ella.

(Se'n và per l'esquerra).

Viveash. Què té alguna prova?

Linnell. Sí, la seva paraula.

(Senyalant a n'en Lleonart).

Lleonart. La meva paraula?

Linnell. Vostè mateix và dirme que havía enganyat a n'aquesta noya, ja que li havía donat paraula de casament y no la podía complir. Vostè mateix và pregarme que callés.

Lleonart. Lo que jo vaig dir a vostè và ser: «Quína mala vespa l'ha picat en aquesta qüestió?»

Viveash. Ja me'n faig càrrech!

Daubeny. *(Rihent).* Bona, Lleonart! Bona resposta!

Viveash. Suposo que lo que và passar và ser això: el senyor Linnell li deuría explicar les penes qu'ha passat aquesta noya. (*A n' en Lleonart*). Vostè, enternit, la devía compadir...

Linnell. No vulgui ferlo mentir d'aquesta manera! Y vostè no fingeixi tant!

Viveash. Còm s'entén «mentir?» Ja li dich jo qu'estèm usant un llenguatge ben bonich!

Senyora Blaney. Y al devant de senyores!

Blaney. Realment. Aquesta violencia en el parlar sols se pot admetre en els mals assumptes.

Linnell. Y en els bons també s'admet quan convé, doctor!

John. Lleonart! Has d'ésser el meu fill y has de portar el meu nom. Dígam amb tota senceretat: hi hà alguna cosa de veritat en tot lo que acaba de dir aquest senyor?

(Entra la senyora Vilmore. Pausa).

Lleonart. Rès... en absolut!

John. No li vas dir qu'havías enganyat a n'aquesta noya?

Lleonart. (*Amb fermesa*). No, Sir John!

(La senyora Vilmore s'anima).

John. (*Donantli la mà*). Te crech. Y ara dígali a n'aquest... home, cara a cara, que s'ha... equivocat, que s'ha enganyat llastimosament! Ell ja sabrà lo que això significa!

(La senyora Vilmore demostra una gran ansietat).

Lleonart. *(Anant, amb pas ferm, a trovar a n'en Linnell)*. Vostè s'ha enganyat, senyor Linnell!

(La senyora Vilmore dóna mostres de gran alegría. En Linnell té un moment en que sembla que va esclatar, però's domina; mira al seu entorn, se veu perdut y's deixa caure en una cadira, tapantse la cara amb les mans).

Senyora Vilmore. Diu la Raquel que la carta que'l senyor Linnell va trovar a terra no's refería ni a mi ni al meu fill.

John. (*A n'en Linnell*). Ja ho sent! Fins ella ho nega!

Linnell. (*Amb ironía trágica*). Sí, sí, ja ho sé! Tots ho neguen! Tots! (*A n'en Vilmore*). Y vostè també ho nega, eh? Vostè, que, a cambi del meu silenci, m'ofería la rectoría que deixa vacant el senyor Daubeny! (*A la senyora Vilmore*). Y vostè també, senyora? Vosté que, amb els ulls plens de llàgrimes, me demanava que salvés al seu fill! Vosté també ho nega! Molt bé! Jo ja he fet lo que he pogut per salvarlo! Ara son vostès els que'l volen perdre!

John. (*Sorprès per les paraules d'en Linnell*). Vilmore, Carlota, vostès no ho devían pas fer lo que diu el senyor Linnell?

Senyora Vilmore. El varem trovar en un estat d'agitació extraordinaria. La seva mateixa senyora li pregava que retirés aquesta acusació ridícola. Se'n recorda vostè, senyora Blaney?

Senyora Blaney. Oh! Sí! Ja ho crech! Si la seva pobra senyora fins li và dir que demanés perdó a la Carlota!

(En Linnell queda abatut. Sir John mira a n'en Viveash, que arronsa les espatlles).

Viveash. (*A n'en Linnell*). No té cap mès prova?

(En Linnell, esmaperdut, fà que no amb el cap).

Viveash. Sir John: vol entregarli lo que ha escrit la senyoreta Raquel?

John. Amb molt de gust. Tingui.

Linnell. Amb quín fí?

Jonh. Llegeixi.

(En Linnell agafa el paper que li ha entregat Sir John y hi passa la vista maquinalment, sense intentar ni tant sols entendreho).

John. Ja ho veu: la mateixa noya declara que no té rès que veure amb en Lleonart.

Linnell. Donchs, ella ho sab més bé que ningú.

Viveash. Çelebro que vagi entrant en rahó.

John. Y què hi diu vostè?

Linnell. (*Tornant el paper*). Rès.

John. Còm s'entén rès?

Linnell. (*Alsantse repentinament*). Vull veure aquesta noya. Fàssinla venir desseguida.

Senyora Vilmore. (*Alarmada*). Sir John, ara la veurà y podrà ferli totes les preguntes que vulgui. Però abans el doctor dirà si la Raquel està en estat de...

Blaney. Jo m'haig d'oposar a que rebi cap impressió: fóra molt perillosa!

Linnell. Aleshores, per què l'han feta venir si no volen que digui la veritat? Sir John: per la felicitat de la seva filla, jo li prego que'm deixi fer una pregunta a n'aquesta senyoreta al devant del seu futur gendre!

John. Me sembla que amb lo escrit per ella n'hi hà ben bé prou...

Linnell. Demano un careig, Sir John. Vull vèurels a tots dos cara a cara.

John. Carlota, tingui la bondat de dir a la senyoreta Raquel que fassi'l favor de venir.

Senyora Vilmore. Si vostè ho vol...

(Titubejant, mira a n'en Viveash, que fà que sí amb el cap).

John. L'hi prego, Carlota.

Senyora Vilmore. Vaig a buscarla.

(Se'n và per l'esquerra, deixant oberta la porta).

Viveash. Sir John, fassi de manera que aquest home no'ns e'lesveri ni'ns e'la cohibeixi.

John. Se la tractarà amb tota consideració.

(Entra la senyora Vilmore seguida de la Raquel, que vá coixejant una mica. Vé calmosa, amb els ulls baixos. que alsa de tant en tant per mirar a n'en Lleonart).

Senyora Vilmore. Fassi'l favor. Sir John, aquí té a la senyoreta.

(Sir John y la Raquel se saludan lleugerament).

Linnell. Bon día, Raquel.

Raquel Bon día, senyor Linnell.

(La Raquel mira a n'en Linnell carinyosament, sense atrevirse a darli la mà. Ell li allarga y encaixen, y, sense deixarla de la mà, la porta fins a la vora d'en Lleonart).

Linnell. (*A n'en Lleonart*). Vol fer el favor de mirar a n'aquesta senyora?

Viveash. Quína en porta de cap ara?

Linnell. (*A la Raquel*). Vol fer el favor de

mirar a n'aquest senyor? Y ara jo'ls obligo a tots dos a que'm contestin de la mateixa manera que al terrible día del judici hauràn de contestar al Jutge Suprèm.

(Els acosta. En Lleonart se separa un bon tros; la Raquel també, però no tant).

Viveash. Sir John, haig de protestar d'aquesta invocació teatral. L'estat en que's trova la senyoreta no permet semblants invocacions.

Linnell. Perdoni, senyor Viveash, però demano que jurin.

Viveash. Doctor! Sir John!

John. Fassi'l favor, senyor Linnell. Jo seré qui preguntarà a la senyoreta Neve. *(A la Raquel, amb amabilitat).* Me sab molt greu haver de molestarla, senyoreta. Vostè sab que la meva filla està a punt de casarse amb aquest senyor?

Raquel. Sí.

John. Perdoni l'atreviment de la pregunta. (*Marcant molt les paraules*). Aquest senyor ha sigut alguna vegada més que un senzill conegut?

Raquel. No.

John. Li ha dirigit alguna vegada paraules d'amor?

Raquel. No.

John. Té alguna paraula empenyada amb vosté?

Raquel. No.

John. Ho juraría devant de Déu? No ha de reclamarli rès a n'en Lleonart? Júriho!

Raquel. (*Amb fermesa y mirant a Sir John*). No, rès absolutament.

John. Gracies per haver parlat aixís. Això resol la qüestió per sempre.

(La Raquel, de sobte, cau quasi sense sentits en un silló).

John. Perdònim. He abusat.

Raquel. No, no se'n preocupi de mí.

John. *(A n'en Linnell).* Senyor Linnell, sembla mentida! Y vostè es un pastor d'ànimes, la qual missió primordial hauría d'ésser l'abominar de la difamació y del escàndol?

(En Linnell, aclaparat, ofuscat, mira al seu voltant y, sense esma, se dirigeix cap al fons).

Senyora Vilmore. (*A n'en Linnell quan passa a vora seu*). Ja li vaig dir jo que tot això acabaría aixís!

Linnell. (*Com ferit per un llamp se gira y, encarantse amb tots, exclama desesperat*): Es que no s'ha pas acabat tot això, senyora! No s'ho pensi. Sir John: a vostè y a la seva filla els enganyen miserablement! Tots la saben la veritat y tots la disfressen! ¡Hipòcrites! (*A la Raquel*). Y vostè també la sab y jura que no!

(La Raquel, de sobte, s'alsa espantada y commoguda. En Viveash y Sir John empenyen a n'en Linnell cap a la porta. En Lleonart s'acosta a la Raquel y li agafa la mà y la mira fixament).

Raquel. (*Lluitant per desferse d'en Lleonart*). No, no, vostè no! No'm toqui! Miri que's poden pensar... Vull anàrmen.

Lleonart. (*En un esclat de passió y senceretat, abrassant follament a la Raquel y besantla*). Raquel! La meva Raquel! He sigut un malvat! Quína vergonya! Raquel! Perdònam!

(Tothom s'atura pasmat. La senyora Vilmore 's deixa caure en el sofà. En Viveash y en Vilmore aprop d'ella. Sir John queda dret, ferm, escoltant).

Lleonart. Sir John, soch un miserable! No soch digne de mirar may més a la seva filla! Però jo vull que vostè li digui...

John. (*Girant l'esquena, furiós, a n'en Lleonart y encarantse amb la senyora Vilmore, fòra de sí*). Senyora Vilmore! De manera que vostè ja ho sabía tot això, y ha mentit y m'ha enganyat?

Senyora Vilmore. Ja sabs què has fet, fill meu?

Lleonart. Senyor Linnell, perdó! M'he portat com un...

Linnell. (*Amb serenitat evangèlica*). No't recordis de lo passat. (*Apretantli les mans calorosament*). Alsa'l cap! El cap ben alt, fill meu! Estaves ofuscat. Ara comenses a vèurehi clar. Has regonegut la teva falta. Estigues ben tranquil. Ara comenses a ser un home!

TELÓ

ACTE QUART

La mateixa decoració de l'acte anterior. Es a la tarda. Han passat quinze díes. A l'alçarse'l teló hi hà en escena la senyora Vilmore a la vora de la finestra, mirant amb ansia cap a fòra. Deixa la finestra, và a tocar el timbre y torna a mirar a fòra. Entra en Goodyer pel fons.

Senyora Vilmore. Goodyer: que era en Lleonart aquell que ara mateix s'estava a la porta del jardí?

Goodyer. Sí, senyora.

Senyora Vilmore. Y la senyoreta que anava amb ell era...

Goodyer. Sí, senyora.

Senyora Vilmore. Díguili que a tots dos no'ls puch rebre.

Goodyer. Aquí'l té, senyora.

(Entra en Lleonart pel fons. En Goodyer se'n và.)

Lleonart. Mamà!

Senyora Vilmore. No, fill meu, no! No podré tornar a tenirte com a fill meu fins que aigis deixat a n'aquesta dòna.

Lleonart. Aleshores ja no ho seré may més. Però no es possible que tu ho vulguis, això que dius!

Senyora Vilmore. Donchs ho vull. Ja ho veus. Tot el poble'n và plè. Totes les

nostres relacions y amistats perdudes! Ens treuràn d'aquesta casa! Quedarèm a la miseria! Y tot per culpa teva! Ay! Fills, fills!

Lleonart. Es veritat: tot per culpa meva!

Senyora Vilmore. Es a dir, teva no, perquè la culpa es d'ella.

Lleonart. No'n té de culpa, ella: jo la tinch tota la culpa de lo que està passant! He sigut un boig y un covart, vetho aquí. Però ara vull reparar tot el mal que he fet.

Senyora Vilmore. (*Amb recança.*) Amb un casament impossible!

Lleonart. Es que l'estimo, mamà! Te juro que l'estimo, com no he estimat a cap altra dòna! Y encara l'estimo més desde que vaig veure que, per salvarme, negava amb tanta fermesa la meva culpa. No'm vaig poder contenir! Y no me'n penedeixo, no, d'haver fet lo que vaig fer! Y tu, mamà, no has de voler que jo'm porti com un miserable, per segona vegada!

Senyora Vilmore. Lo que veig es que es inútil ferte entrar a la rahó.

Lleonart. Y més inútil encara volerme convènçer.

Senyora Vilmore. Jo no puch admetre en la meva familia a n'aquesta dòna! Pènsat'hi bé, fill meu! Ha arribat l'hora de triar entra ella y la teva mare!

Lleonart. Axí't posas?

(Pausa.)

Senyora Vilmore. No hi hà més remey.

Lleonart. Donchs ja he triat: ella.

Senyora Vilmore. Molt bé! Tu mateix.

Vetaquí una altra cosa que haig d'agrahir a n'el teu amich Linnell!

Lleonart. Sí que ho es en Linnell d'amich nostre. Ha parlat amb Sir John y l'ha convençut.

Senyora Vilmore. Aquest home s'ha portat amb nosaltres d'una manera indigna! Ha trompetejat l'escàndol per tot arrèu! Estèm perduts y arruinats!

(Entren en Viveash y en Vilmore pel fons. En Vilmore vé queixantse. En Lleonart el saluda y ell apenes li contesta.)

Viveash. (*Donant la mà a la senyora Vilmore.*) Còm aném, Carlota?

Senyora Vilmore. Ja ho pot veure.

Viveash. Celebro molt que en Lleonart hagi tornat a casa seva.

Vilmore. En Lleonart no hi ha tornat a casa seva, encara que en aquests moments hi sigui. *(Amb ironía y despreci.)* Per ara sembla que no vol renunciar a la carinyosa hospitalitat del seu íntim amich Linnell.

Viveash. Bé; però vostè, amich Vilmore, no tancarà pas les portes de casa seva al seu únich fill.

Vilmore. No penso admetre'l a casa fins que hagi abandonat l'idea de casarse amb aqueixa... noya.

Lleonart. M'arriba a l'ànima això que'm dius, papà! Però'l senyor Linnell ens casa demà dematí.

Vilmore. *(Furiós.)* Què?

Senyora Vilmore. *(Amb el cor traspassat pel dolor.)* Lleonart! Lleonart!

Vilmore. Y, desprès, què?

Lleonart. Sir John ha sigut prou bò per procurarme una colocació important en un ferro-carril de la India.

Vilmore. Ah! Sí?

Lleonart. Gracies a l'influencia del senyor Linnell. La Raquel y jo'ns embarcarèm per Bombay la setmana entrant. Y, un cop allà, trevallant de ferm y amb constancia, faré'ls possibles per ser, en el pervindre, molt diferent de lo que he sigut fins ara. *(Pausa.)* Mamà: ens ajudaràs?

Senyora Vilmore. No, Lleonart, no!

Lleonart. Mira que l'he feta venir de Gilminster! Si no vols assistir a la boda, vés a vèurela, al menos, y dóna'ns la teva benedicció!

Senyora Vilmore. No puch, no puch!

Vilmore. Ahónt es aquesta senyoreta?

Lleonart. Aprop de la caseta del jardí, a la portería.

Vilmere. Es a dir que es a casa meva?

Lleonart. Sí, papà, sí! Crech que la meva futura esposa es prou digna per estarse a casa del teu guardabosch y del teu jardiner!

Senyora Vilmore. No, no!

Viveash. Permètim.

(Entra en Goodyer.)

Goodyer. *(Anunciant)* El senyor Daubeny.

(Entra'l senyor Daubeny, y en Goodyer se n'entorna.)

Daubeny. Ah! Qué diuhen de nou aquets senyors? Còm està vostè, Carlota? Disfrutant d'aquesta maravellosa temperatura de tardor, veritat?

Senyora Vilmore. *(Amb ironia)* Sí, senyor, sí, disfrutantne!

Daubeny. Molt bé! Molt bé! Divinament! Oh! Y no se li té pas de preguntar, no! Bé prou que ho diu la seva cara! Si té més bon semblant que may! *(Tombantse y saludant)* Ah, Viveash! Oh, Lleonart!

Viveash. Còm està?

(En Lleonart saluda y s'en và per l'esquerra.)

Daubeny. Y ara, estimat amich Vilmore, suposo que tot aquest bat-y-bull d' en Lleonart no haurà deixat cap rastre, eh? Això no té cap importancia! Son coses de joves!

Vilmore. No: m' ho he pres amb fermesa y resignació.

Daubeny. Y jo l'hi aprovo.

Vilmore. Puch dir ben alt, y amb tot orgull, qu'en totes aquestes circunstancies, tan inesperades com difícils, m'he portat com un cristià y com un cavaller.

Daubeny. Això no m'ho ha de dir a mi: bé prou que n'estich segur! Y això ha d'ésser un gran consol per vostè.

Viveash. Ja se sab. Al mon tots hem de patir per les malifetes dels altres.

Daubeny. Ah! Sí, té molta rahó! Veliaquí una gran veritat! Y ara, parlant d'una altra cosa, suposo que aquesta nit no hi haurà rès de particular, eh? Jo he vingut per despedirme de vostès. La meva senyora també

volía venir; però té tanta tós que no l'he deixada sortir de casa. M'ha encarregat, això sí, que'ls saludés carinyosament de part seva. Ah! Y a propòsit, Carlota: vosté encara no ha contestat a la carta de la meva senyora, veritat?

Senyora Vilmore. La que parla del dinar?

Daubeny. Sí. Ja veurà: com que Sir John també es dels invitats, la meva senyora và creures obligada a ferlos una petita indicació, perque estant, com vostès estant, amb Sir John, així... una mica tirants...

Senyora Vilmore. Que també les ha fetes aquestes petites indicacions, la senyora de vostè, a Sir John, per carta?

Daubeny. Perdoni, però...

Senyora Vilmore. *(Al seu marit).* La senyora Daubeny ens indica, amb molta discreció, que'ns abstinguèm d'anar al dinar de Gilminster.

Daubeny. No! Y ara! Rès d'això! No s'ho prenguin així! Còm vol que nosaltres, tractantse d'uns amichs com vostès...? Ah! No! Però ha de tenir en compte que, tractantse del dinar de que's tracta, s'ha d'evitar qualsevol incident.

Senyora Vilmore. Perfectament. Fassim el favor de dir a la senyora Daubeny que declinèm la seva amable invitació.

Daubeny. Això no priva de que qualsevol altre día poguèm organisar un dinar íntim entre vostès y nosaltres. Trihi vostè mateixa'l día.

Senyora Vilmore. De moment m'es impossible.

Daubeny. Donchs pènsiho y díguimho com més aviat millor. Y vosté, Viveash, quan

vagi a Gilminster, no's descuydi de venir un día a esmorsar amb nosaltres.

'iveash. No tingui pór: m'ho apuntaré per no descuydarmen, senyor Daubeny.

)aubeny. Farà bé d'apuntarsho. (*Al anár-sen, de cop s'atura y diu*): Vilmore, he sentit a dir que vostè se'n anava del poble. Suposo que no deu ésser veritat. Però, si ho fos, y hagués de liquidar el celler, recordis de mi. Y dich això perquè, a bon preu, me li quedaría aquells barrilets de vi vell de Porto que vostè té, y què es deliciós, suau, del 68! Ja me'n recordo, ja! Vaja, pàssinho bé. No s'hi cansin. (*La senyora Vilmore toca'l timbre*). No's molesti, no, Carlota. Ja sé'l camí, ja! Ah! Y de tot això d'en Lleonart no se'n hi posin cap pedra al fetge, no. Això, al cap d'avall, no té cap importancia! Pàssinho bé.

/iveash. Pàssiho bé.

/ilmore. No s'hi cansi.

(En Goodyer ha entrat y se'n và pel fons seguint a n'en Daubeny. Pausa).

Senyora Vilmore. Ho veuhen? Lo que jo'm temía. Ja comensen les retirades.

/ilmore. Ja tens rahó, ja! Ahir vaig trovar el rector nou y, en comptes de saludarme respectuosament, và fer el distret y và posarse d'esquena a mí a contemplar la fatxada de la iglesia. Me và semblar que se'n reya!

Viveash. Acontentemnos pensant que's devía riure de l'istil gòtich de la fatxada.

Vilmore. Sí, sí, ja pot pèndres'ho a broma, ja, Viveash! Aquesta es la fí de tota una vida de trevall destinada exclussivament a

sembrar idees de moral, de religiositat y d respecte entre superiors y inferiors!

Viveash. Y jo vaig perdent els pochs client que tenía. Els plets passen alts! Estèm e una situació molt difícil, molt! Y no mé hi hà un home que'ns pugui treure d'aques mal pas: en Linnell.

Senyora Vilmore. En Linnell?

Viveash. En Linnell. Desprès de tot lo qu ha passat, es molt natural que Sir John tingui d'en Linnell un concepte elevadíssim. Jo ara faig de manera de convèncer a n'en Linnell de que Sir John s'ha porta malament y amb poca caritat cristiana esbombant per tot arrèu la desgracia d'aquesta casa. No fóra extrany qu'en Linnell persuadís a Sir John en lo referent a la sev conducta amb vostès, y tampoch ho fór que Sir John comensés a estarne convensut. Y quí sab si per reparar, en part, e mal que'ls ha fet, estarà disposat a paga les hipoteques, sobre tot al veure que l colocació de diner en les finques de vostè es un bon negoci. Però, per conseguir to això, hem d'estar bé amb en Linnell.

Senyora Vilmore. No vull dèureli rès mé a n'aquest home. Ja li dech la deshonra y l ruína del meu fill! Me sembla que ja n'hi hà ben bé prou!

(Entra en Goodyer pel fons).

Goodyer. Senyora: hi han la senyoreta Helena Plugenet y'l senyor Linnell. Diuhen que volen parlar, a soles, amb la senyora. Els he fet entrar al saló.

Senyora Vilmore. Rebré a l'Helena, però a senyor Linnell, no!

Viveash. Sí, Carlota, convé; crèguim! (*A n'en Goodyer*). Díguils que s'esperin, que la senyora hi anirà desseguida. (*Se'n và en Goodyer. A la senyora Vilmore*). Apa, Carlota! Animis! Recobri aquella forsa moral, ja tradicional amb vostè! No's deixi dominar pels nervis! Domini, com sempre, la situació! Vaig a dir a n'en Linnell que vingui.

(Se'n và).

Vilmore. Carlota, opino que'ns has d'ajudar a sortir d'aquest mal pas. Fes un esfors!

Senyora Vilmore. Me trovo tota aixafada! Digues a n'en Linnell que no'l puch rebre y dèixam sola!

(Se deixa caure, desesperada, en un silló).

Vilmore. (*Contemplantla*). Sembla mentida que un home com jo s'hagi de trovar aixís! Sort que, per la meva part, tinch la conciencia ben nèta!

Senyora Vilmore. La conciencia ben nèta! Jo no sé pas de què't serveix aquesta netedat de conciencia! Tot lo que fas te surt al revés!

Vilmore. No'm parlis amb aquest tò, Carlota, perquè n'hi hà per desesperarse! Es a dir que tu també m'acuses?

(L'Helena apareix a la porta del fons).

Helena. (*Avánsant y saludant amb fredor*). Perdònim.

Vilmore. Entri, Helena, entri!

Helena. (*Avansant més*). Voldría dir dugues paraules a la senyora.

Vilmore. Si vostè coneix que jo... Digui, di gui. Vostè mateixa. Amb el seu permís.

(Sen và sense que l'Helena la senyora Vilmore's preocu pin d'ell).

Helena. (*Amb emoció*). M'ha sigut impossibl anarmen del poble sense despedirme d vostè.

Senyora Vilmore. Gracies, Helena. L'h agraheixo. Es molt amable, vostè.

Helena. El seu fill no deu ésser aquí, veri tat?

Senyora Vilmore. Sí, Helena; hi es.

Helena. Aleshores me'n vaig. Pàssiho bé, se nyora.

Senyora Vilmore. Pàssiho bé, filla meva (*Pausa*). Oh! Helena! Vostè no's pot pensa lo que a mi'm dol... (*Totes dugues ploren Pausa*). Vostè també sofreix, veritat?

Helena. No. El senyor Linnell ha sigut tan bo per mi!

Senyora Vilmore. El senyor Linnell?

Helena. M'ha ensenyat a soportar les penes m'ha infiltrat forses desconegudes. D'aqu endevant viuré en un ordre d'idees més ele vat. Ja ho sé que no seré felisa, però, qu sab? Una vida elevada també pot ésser un vida felisa, veritat? A Londres travallar amb el senyor Linnell.

Senyora Vilmore. A Londres?

Helena. Sí. Hem conseguit que'l nomenii vicari de Sant James, a Shadwell. Es un parroquia molt pobra, però precisament e lo que ell y jo voliem. Ara ell voldría par lar amb vostè. S'espera al saló.

Senyora Vilmore. No'l puch rebre. L'hom

que ha omplert de llot aquesta casa... No puch, no!

Helena. Aleshores, pàssiho bé, Carlota.

Senyora Vilmore. Pàssiho bé, Helena. Tot s'ha acabat! El meu ideal! Les meves ilusions! Y, pitjor que tot, la meva vida! Perque la meva vida, d'aquí endevant, ja no serà rès! (*Plorant*). Pàssiho bé, Helena!

Helena. Pàssiho bé, senyora.

(Se besen. Apareixen al fons la Raquel y'n Lleonart. La Raquel avansa. Aleshores la senyora Vilmore y l'Helena se separen y la Raquel y l'Helena 's regoneixen).

Helena. (*Corrent cap al fons, trovantse amb en Lleonart que avansa*). Ah!

Lleonart. (*Avergonyit*). Perdònim. Jo no sabía...

(Và per anàrsen).

Helena. No, no se'n vagi. Soch jo la que me n'haig d'anar.

(En Lleonart queda immòvil, amb els ulls baixos. L'Helena và cap al fons, s'atura, mira a la Raquel y se li acosta).

Helena. Li desitjo amb tota l'ànima que sigui ben felisa, Raquel!

(L'Helena y la Raquel s'abrassen, se besen efusivament, y l'Helena se'n và depressa pel fons).

Lleonart. Mamà: d'aquí uns quants díes sortirèm d'Inglaterra. No tens ni una paraula per ella?

Senyora Vilmore. (*A la Raquel, que resta allunyada y avergonyida*). Sí, acostis. (*La Raquel s'hi acosta*). No vull ésser crudel amb vostè; però, per culpa seva, en Lleonart ha fet malbé'l seu pervindre.

Raquel. No ho digui això!

Senyora Vilmore. Ho dich perque es axís. El meu fill estava a punt d'alcansar una posició brillant, honors, riquesa, un pervindre esplèndit. Avuy no es més que un pobre! Tot per culpa de vostè!

Lleonart. Però, mamà! Mamà! Raquel, anémsem!

Senyora Vilmore. No, Lleonart, vull que 'm senti! (*A la Raquel*). No haig de tirarli rès en cara: lo fet ja no té remey. Però ara vostè'l perjudicarà més que may.

Raquel. No, no!

Senyora Vilmore. Sí. Si ara vostè l'abandonés, allunyantse del seu camí, tot passaría y tot quedaría oblidat amb el temps. Nosaltres tením molta influencia a Londres. D'aquí alguns anys el pecat quedaría redimit y encara podría fer un bon casament. Ho vol fer això per en Lleonart?

Raquel. Déu meu! Què haig de fer?

Lleonart. No dubtis. Vina amb mi. Mamà, ja no la deixaré may!

Senyora Vilmore. Espero qu'ella tindrà més bon sentit que tu, y un día o altre't deixarà.

Lleonart. Aném, Raquel!

Senyora Vilmore. Calla Lleonart, y deixa'm salvarte d'un cop per sempre! Raquel, què contesta?

Raquel. L'estimo tant, que m'es impossible

deixarlo! No'm pregunti rès més! He promès al senyor Linnell...

(En Linnell apareix a la porta del fons).

Raquel. Ah! Senyor Linnell! Díguim lo què haig de fer! L'haig d'abandonar a n'en Lleonart? Serà pel seu bé, si'l deixo? *(Amb arrencada suprema).* Si vostè'm diu que sí, estich disposada a abandonarlo!

Senyora Vilmore. (*Amb furia mal contingu-da*). Senyor Linnell, li prego que no torni a interposarse entre nosaltres. Deixins estar! Ja no la vull la seva intervenció en els meus assumptes! *(A la Raquel).* Vostè ja ha sentit lo que jo li he dit. No se l'escolti a n'ell!

Linnell. (*Amb calma serena).* M'escoltarà, y vostè també.

Senyora Vilmore. Jo? May! *(Senyalantli la porta).* Surti d'aquesta casa! Li dich que surti!

Linnell. Raquel! Lleonart! Jo'ls ho prego: dèixinme un moment aquí tot sol.

(Acompanyantlos a la porta).

Senyora Vilmore. No, no!

Linnell. Sí, Lleonart, sí.

Lleonart. *(Emportàntsela*). Raquel!

(Se'n van).

Senyora Vilmore. De manera que sempre haig de veure la seva ombra funesta atravessada en el meu camí?

Linnell. Sempre, mentres vostè no vagi pel camí dret.

Senyora Vilmore. Es en và que'm parli: no l'escoltaré.

Linnell. Donchs, jo li dich que sí que m'escoltarà.

Senyora Vilmore. No y no! Vostè ha arruinat la nostra casa, ha esvahit totes les meves esperanses, ha destruhit el pervindre del meu fill. Y ara, qu'es quan més falta'm fà, vosté me l'arrenca del meu costat y me l'envía a la India, a buscar una mort quasi segura, perquè no'l pugui veure may més! Aquí la té la seva obra funesta! Ja pot estar ben content! La seva obra està acabada!

Linnell. No, encara no.

Senyora Vilmore. Encara no? Què vol fer més?

Linnell. Ferli obrir els ulls a la rahó, obligarla a que's dongui compte de lo què ha fet. Pènsis'hi bé, Carlota! Miri que'l cas val la pena. ¿Còm vol que jo, ministre del Senyor, tanqui'ls ulls devant de la seva traició indigna y pugui ajudarla en els seus intents? ¿Còm vol que jo contribuheixi a preparar tota una vida de perfidia y de desconfiansa pel seu fill y la seva esposa? Comprengui bé lo que això significa. Ahont es la seva conciencia? Què s'ha fet la seva rahó? Ah! No. Vostè no hauría pas arrivat a portarho a cap lo que's proposava. No! La mateixa vergonya, aquesta forsa decissiva que s'apodera de nosaltres en el moment crítich quan ens sentim enlluhernats per la resplandor de la veritat, li hauría privat de consumarho.

Senyora Vilmore. Vostè, vostè, y ningú més que vostè, es qui ho ha privat, senyor meu! Ja'n pot estar ben orgullós!

Linnell. Jo no estaré content fins que vostè aprovi la conducta del seu fill.

Senyora Vilmore. Casantse amb aquesta dòna?

Linnell. Sí. S'estiman. El seu pervindre està assegurat amb la dolorosa experiencia del passat. El seu arrepentiment està fonamentat en un gran amor. Y amb aquests fonaments no hi hà pòr que cap mal vent pugui enderrocar la santa llar del matrimoni. Què no ho veu, Carlota, que la felicitat està de part d'ells?

Senyora Vilmore. Jo no veig més que perdo el meu fill. Vostè me l'ha robat, vostè!

Linnell. Jo no li he robat. Si li he près, ha ha sigut per tornarli honrat y nèt de tota culpa. Vaig trèurel del seu costat essent un covart, un mentider, un seductor y un hipòcrita, disposat a ésser un vividor a costa d'una dòna a la qual sols volía pels seus diners. El Lleonart que jo li torno es un home de bé y de conciencia, disposat a lluytar com un brau per la vida, inspirat per la dòna que l'adora. Rèbil amb els brasos oberts, Carlota! Y agraheixi a Déu y a n'aquest humil ministre que li hagin tornat un fill del que pot estarne ben orgullosa!

Senyora Vilmore. No puch! No puch! No m'hi podré acostumar may a pensar que li dech alguna cosa bona a vostè!

Linnell. No's recordi de que'm deu rès. Jo no soch cap acreedor. No soch més que un humil servent de vostè, enviat per Ell a fí d'iluminarla en el seu camí y de treure, amb tota cura, les pedres, les espines y els abrulls que podríen ferirla. Vol dir que no me la deixarà cumplir la meva missió? Vol

dir que no se'n acabarà de convèncer de que soch el seu amich y'l seu servidor?

(Li allarga la mà. Pausa).

Senyora Vilmore. (*Donantli la mà pausadament*). Ho intentaré. Però en Lleonart, en Lleonart se'n và!

Linnell. Vàgisen amb ell. Recordis de que l'estima, pensi en lo molt qu'ella ha sofert per ell. Provi d'estimarla! Pensi que no li costa rès el ferlos felisos! Pensi que l'anhel més gran d'ella es cridarla a vostè amb el dols nom de mare. Tots dos necessiten la seva estimació. Vagi demà al casament! Y la setmana entrant embarquis amb ells cap a la India. Es en và l'oposars'hi! Pensi en lo sola que's quedarà un cop ells fòra y en la vida de remordiments que se li prepara si en Lleonart morís allà baix, tant lluny de la seva mare estimada!

Senyora Vilmore. (*Plorosa, redressantse*). Que vinguin!

(En Linnell và a la porta de l'esquerra y fà senyal a la Raquel y a n'en Lleonart de que entrin).

Senyora Vilmore. (*A n'en Linnell*). M'ha enternit el cor! (*A la Raquel*). Vina als meus brasos, filla meva!

(La Raquel y la Carlota s' abrassen amb deliri).

Raquel. Mare!

Linnell. (*A n'en Lleonart*) La seva mare assistirà a la boda demà, y després se'n vindrà amb vostès a la India.

Lleonart. Però, es veritat això, mamà?

Senyora Vilmore. (*Adolorida, fent que sí amb el cap*). Sí, fill meu!

Linnell. (*Després d'una pausa*). La meva missió, aquí, ja s'ha acabat. Desde demà tots vosaltres comensarèu una nova vida, la vida veritable!

TELÓ

Preu: 2 pessetes